

Zenepedagógiai konferencia

Művészet és oktatás – a művészet oktatása

Conference of Music Pedagogy

Art and Education – Education of Art

Debrecen
2018

Művészet és oktatás – a művészet oktatása

2. zenepedagógiai konferencia

Absztraktkötet

Art and Education – Education of the Art

2nd Conference of Music Pedagogy

Abstracts

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Humán Tudományok Doktori Iskola Nevelés- és
Művelődéstudományi Doktori Programja,
MTA DTB Nevelés-, Művelődéstudományi és Pszichológiai Szakbizottság,
Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar
A Jövő Művészetéért Alapítvány

Debrecen

2018

Főszerkesztők: Váradi Judit, Szűcs Tímea

Szerkesztők: Bíró István Ferenc, Dragony Gábor, Lehotka Ildikó, Székely Csilla Imola

Arculatterv: Héjja Bella Emerencia

Borítóterv: Szalai Tamás

Kiadó: Debreceni Egyetemi Kiadó, 2018.

ISBN 978-963-473-983-8

Tudományos Programbizottság

Coca Gabriella (Babes-Bolyai Tudományegyetem, Református Tanárképző Kar, Kolozsvár)

Duffek Mihály (Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar)

Hausmann Kóródy Alice (Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad)

Kiilu, Kristi (Estonian Academy of Music and Theatre, Észtország)

Konkol, Gabriela Karin (Stanislaw Moniuszko Academy of Music in Gdańsk, Lengyelország)

Kutnyánszky Csaba (Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Zeneakadémia Doktori Iskola)

Pusztai Gabriella (Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola)

Solymosi Tari Emőke (Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, MMA)

Strenáčiková, Mária (Akadémia umení, Besztercebánya, Szlovákia)

Szabó László Tamás (Debreceni Egyetem)

Váradi Judit (Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar)

A konferencia titkára: Szűcs Tímea (Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar)

A rendezvény operatív szervező bizottsága

Váradi Judit – elnök (Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar)

Szűcs Tímea – titkár (Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar)

Kissné Batta Éva Emese (Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar)

Juhász Erika és kollégái, hallgatói (Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar)

Támogatók

HERA – Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete

CHERD - Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ

Doktoranduszok Kiss Árpád Közhasznú Egyesülete

A Jövő Művészetéért Alapítvány

Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar

A konferencia helyszíne: MTA DAB Székház

Debrecen, Thomas Mann u. 49, 4032

A konferencia honlapja: www.music.unideb.hu

Scientific Committee:

Coca Gabriella (Babeş-Bolyai University, Faculty of Reformed Theology, Cluj-Napoca)
Duffek Mihály (University of Debrecen Faculty of Music)
Hausmann Kóródy Alice (Partium Christian University, Oradea)
Kiilu, Kristi (Estonian Academy of Music and Theatre, Estonia, Tallinn)
Konkol, Gabriela Karin (Stanislaw Moniuszko Academy of Music in Gdańsk, Poland)
Kutnyánszky Csaba (Liszt Academy of Music, Doctoral School of the Liszt Academy)
Pusztai Gabriella (Doctoral School of Human Sciences, University of Debrecen)
Solymosi Tari Emőke ((Liszt Academy of Music, MMA)
Strenáčiková, Mária (The Academy of Arts in Banská Bystrica, Slovakia)
Szabó László Tamás (University of Debrecen)
Váradi Judit (University of Debrecen Faculty of Music)

Organizing board:

Váradi Judit - president (University of Debrecen Faculty of Music)
Szűcs Tímea secretary (University of Debrecen Faculty of Arts and Humanities)
Kissné Batta Éva Emese (University of Debrecen Faculty of Music)
Juhász Erika and her colleagues and students (University of Debrecen Faculty of Arts and Humanities)

Sponsors:

HERA – Hungarian Educational Research Association
CHERD – Center for Higher Education Research and Development, Debrecen
"Árpád Kiss" Association for PhD Students.
Foundation for the Art of Future
University of Debrecen Faculty of Music

Venue: Regional Centre of the Hungarian Academy of Sciences at Debrecen
Debrecen, Thomas Mann u. 49, 4032

website:

www.music.unideb.hu

Tartalomjegyzék

Szabó László Tamás: Előszó	6
Bandi Szabolcs - Vas Bence: Az alkohol- és egyéb szerhasználat zenepedagógiai sajátosságai a zenészeket érintő stressz perspektívájából.....	7
Bíró István Ferenc - Rimán Barbara: Komplex népzenei nevelési rendszer a zeneiskolák előképző évfolyamai számára - Egy pedagógiai kísérlet tapasztalatai	9
Dragony Gábor: A szakköznevelők helyzete a mai magyar köznevelési rendszerben néhány statisztikai adat alapján.....	11
Duffek Mihály: Párhuzamosok találkozása, a zongora és a zongorapedagógia fejlődési folyamatainak interaktivitása.....	13
Enyedi Ágnes, Gergely-Gál Ágnes: Hiszem, amit látok! A videóelemzés lehetőségei zenetanárok szakmai fejlődésének támogatására.....	15
Gocsál Ákos: A qualitative analysis of pre-service music teachers' essays of previous school experiences	17
Gombás Judit: Zenész és nem zenész fiatalok lelki egészségének összehasonlítása	18
Hausmann Kóródy Alice: Hogyan tanítsuk a romániai magyar zene történetét?	20
Hegedűsné Tóth Zsuzsanna: A felnőttkori sajátosságokat figyelembe vevő ének-zenei képzés a leendő óvodapedagógusok és kisgyermeknevelők között	22
Héjja Bella Emerencia: Életvezetési kompetenciák vizsgálata zeneművészeti szakköznevelők körében	23
Jánosi András: A zenei anyanyelv és a lelki egészség	28
Janurik Márta, Józsa Krisztián: Óvodáskori zenei fejlesztőprogram hatása a beszédhanghallás fejlődésére.....	30
Kelemen Judit: The transfer effects of music learning in the light of recent research.....	31
Körmendy Zsolt: A köznevelési intézmények művészetpedagógiai módszertani megújítása.....	33
Lehotka Ildikó: Az IKT-eszközök használata az ének-zene órák zenehallgatási szakaszában	35
Molnár Ágnes: Az ének-zene oktatás jelenkora, továbbhaladási lehetőségei, irányai, és a zene pozitív hatásai a saját tanítási gyakorlatom alapján	38
Nagy Enikő Márta: Zene, pedagógia, hitvallás – Leonard Bernstein (1918-1990).....	40
Nagy Sándor Imre – Bandi Szabolcs Ajtony – Révész György: A humor a zenei nevelésben.....	42
Pethő Villő – Mucsi Gergő – Surján Noémi: Ritmus - játék - fejlesztés. Ritmikai fejlesztőprogram 1. osztályosok számára.....	44
Pintér Tünde Kornélia: A zenehallgatás jelentősége a mindennapi életben	46
Polyák Zsuzsanna: A „Kodály vs. Curwen Módszer” sajtóvita Angliában (1979-1992) – Adalék a Kodály Zoltán elvein alapuló zenepedagógia nemzetközi recepciójának történetéhez	48
Polyák Zsuzsanna: Műkedvelő zenei együttesek és munkaerő-piaci kompetenciák.....	50
Solymosi Tari Emőke: Felfedezőúton -komplex művészeti nevelési program Zuglóban évente tizenkét ezer fiatalnak	52
Szabó Adrienn: Gárdonyi–Nordhoff: Összhang és tonalitás – a hagyomány és a tapasztalat ötvözete.....	53

Szabó Norbert: A zenei észlelés fejlesztése digitális oktatóprogrammal.....	54
Szalai Tamás: Overview of the Orff Concept - the Orff concept in Hungarian public education	56
Székely Csilla Imola: Öt reformpedagógus zenetanítási koncepciójának összehasonlító elemzése	57
Szűcs Tímea: A családi miliők megjelenése az alapfokú művészeti iskolák diáktársadalmában	61
Váradi Judit: A zenei előadás vizuális megjelenése.....	63
Strenacikova, Maria: Music teacher education in Slovakia	65

Előszó

Gyermekkorom varázslatos élményei köréből a búcsú, ez a némi vallásos színezettel is ékített, ám lényegében harsány népünnepély volt a kaleidoszkóppal, amely a színes formák változatos csodavilágát varázsolta a szem elé, amikor – kissé megrázva – újra és újra belekukkantott az ember. Ehhez hasonló gazdag, változatos, „színes” tárul az olvasó elé, amikor e zenepedagógiai konferencia előadástémáit, címeit olvassa. Megtapasztalhatjuk, hogy nemcsak a látható, hanem a hallható világ is lenyűgöző változatosságban juttat minket élményhez. Ezt érezzük már akkor is, amikor az előadások tematikus tömbjeit vesszük szemügyre a zenei nevelés – részletesen megkutatott és méltatott – transzferhatásaitól elindulva a különböző, alternatív zenei nevelési koncepciók összehasonlító elemző/értelmező bemutatásáig jutunk el, érintve a hagyományok élésének/éltetésének kérdéskörét és a jelenkori digitális környezet (IKT) kínálta lehetőségeket.

S mindeközben bejárjuk a zeneoktatás intézményi szintjeit az óvodától a művészeti nevelés alapfokú intézményein és a szakgimnáziumon át egészen a felnőtt oktatásig, a műkedveléshez édesgetéstől kezdve a professzionális zenészek képzéséig. S ebben a folyamatban a hangzó világ, a zenélés és zenehallgatás megannyi összetevőjéről szó esik: beszédhanghallásról és zenei anyanyelvről, ritmusról, zeneelméletről/zenetörténelemről és közösségfejlesztésről, a Kodály-féle zenepedagógiai koncepció nemzetközi recepciójáról és ehhez kapcsolódó sajtóvitáról, valamint az összehasonlító elemzésekből származó tanulságokról, a zenetanítás eszközjellegű környezeti feltételeiről: tanárképzésről, továbbképzésről és tankönyvekről, továbbá a zenetanárképzésben alkalmazott modern eszköztár lehetőségeiről (videotréning) és a digitális környezetben a játékos zenetanulás lehetőségeiről (mobiltelefon).

Nem kerülve meg olyan témakört sem, mint a stresszoldó, szorongásoldó szerhasználat problematikája a koncertező, professzionális muzikusok körében.

Ez a hangzó világ élménylehetőségeit és élményminőségeit tárgyaló konferencia az elhangzó tapasztalatok/vélemények és a megfogalmazódó – és akár szakmai vitákban konfrontálódó ütközések jóvoltából – gazdag és izgalmas élményt ígér műkedvelőnek és profinak, hivatásos zenésznek és civil hallgatónak egyaránt. Érdeklődéssel várom az előadásokat!

Szabó László Tamás professzor emeritus

Az alkohol- és egyéb szerhasználat zenepedagógiai sajátosságai a zenészeket érintő stressz perspektívájából

Bandi Szabolcs - Vas Bence

Kulcsszavak: stressz, szerhasználat, zenei szorongás

Absztrakt

A zenei szakmában megjelenő szociális- és teljesítményszorongás jelenségei hosszú ideje visszatérő és igen akut kutatási kérdéskörei a zenepszichológiának és zenepedagógiának egyaránt. A jelenséghez kapcsolódó személyiségbeli faktorokon túl fontos górcső alá vennünk a zenészeket akár nap mint nap érintő stresszteli eseményekkel való megküzdés adaptív és maladaptív módozatait egyaránt. Az előbbiek közé tartozhatnak például a ventillációs elaboratív megközelítések illetve a különböző, igen nagy népszerűségnek örvendő relaxációs- és meditációs technikák. A kulturális háttér, melyben a zenészek szocializálódnak ugyanakkor sok esetben a maladaptívnek tekintendő, gyors és hatékony, ugyanakkor hosszú távon messzemenő negatív következményekkel járó megoldásokat kínál, mint amilyen például az alkohol- és egyéb pszichoaktív szerek használata. Az áttekintő előadásunk célja feltárni, hogy (1) mennyiben érinti a zenészeket a maladaptív megküzdési stratégiák használata; (2) mely zenész közösségek kitettebbek az ilyen típusú hatásoknak (pl. komolyzenészek vs. könnyűzenésze; énekesek vs. hangszeresek, stb.); (3) mely maladaptív megküzdési formák a legelterjedtebbek; (4) melyik területen érdemes intervenciót alkalmazni; (5) milyen típusú beavatkozást érdemes számbavenni; (6) a zenepedagógia milyen eszközökkel és kompetenciákkal rendelkezik, amelyek elősegíthetik az adaptív megküzdésmódok kialakítását, illetve (6) ezen kompetenciák hogyan integrálhatók a zenepedagógusképzésbe. A kérdéskör egészségpszichológia jelentőséget jól szemlélteti a tanári szakmát igen hűsbavágó módon érintő kiégés nagyarányú megjelenése. A zenepszichológia és a zenepedagógiai ezen közös és kiemelten fontos, az integratív, pszichológiai-, egészségtudományi- és pedagógiai ismereteket egyaránt igénylő interdiszciplináris területén nélkülözhetetlen a hatékony tudományos- és gyakorlati együttműködés kialakítása a jövő generáció zenészeinek fizikai- és mentális egészségprevenációjának illetve jóllétének elérése érdekében.

Szakirodalom

Bandi Sz. (2015): Zenei személyiség. In: Vas., B. (szerk.): *Zenepszichológia tankönyv*. Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézet, Pécs. 145-166.

Bandi Sz., Nagy S. I., Vas B. (2017): *Anxiety Encoded in Personality: Musical Personality and the Anxiety of Musicians*. Studia Universitas Babes-Bolyai Musica. LXII. 2. sz. 27-40.

Butkovic, A., Dopudj, D. R. (2016): Personality traits and alcohol consumption of classical and heavy metal musicians. *Psychology of Music*. 45. 2. sz. 246-256.

Dobson, M. C. (2010): Insecurity, professional sociability, and alcohol: Young freelance musicians' perspectives on work and life in the music profession. *Psychology of Music*, 39. 2. sz. 240-260.

Kenny, D., Driscoll, T., Ackermann, B. (2012): Psychological well-being in professional orchestral musicians in Australia: A descriptive population study. *Psychology of Music*. 42. 2. sz. 210-232.

Miller, K. E., Quigley, B. M. (2011): Sensation-seeking, performance genres and substance use among musicians. *Psychology of Music*, **40**. 4. sz. 389-410.

Simoens, V. L., Puttonen, S., Tervaniemi, M. (2013): Are music performance anxiety and performance boost perceived as extremes of the same continuum? *Psychology of Music*, **43**. 2. sz. 171-187.

Vaag, J., Bjorngaard, J. H., Bjerkeset, O. (2016): Use of psychotherapy and psychotropic medication among Norwegian musicians compared to the general workforce. *Psychology of Music*. **44**. 6. sz. 1-15.

Wills, G. I., Cooper, C. L. (1987): Stress and Professional Popular Musicians. *Stress Medicine*. **3**. 267-274.

Komplex népzenei nevelési rendszer a zeneiskolák előképző évfolyamai számára - Egy pedagógiai kísérlet tapasztalatai

Bíró István Ferenc - Rimán Barbara

Kulcsszavak: népzenei nevelés, komplexitás, pedagógiai kísérlet

Absztrakt

Kutatásunk alapjául a Bíró István Ferenc (2015) *Egyszer volt, hol nem volt, még a tantervi programon is túl...* című tanulmány szolgált, melyben a szerző a magyar népmeséket előzetes vizsgálatai alapján alkalmasnak látja a népi furulyaórák lehetséges keretként. A magyar népmesék didaktikai szempontú vizsgálata alapján megállapítja, hogy a népmesék egyes fázisai megfeleltethetők a népifurulya-órák egyes fázisaival. A nevelési rendszer elemeit a több, mint egy évtizedes pedagógiai gyakorlatából merítette a szerző, azonban mindeddig nem történt pedagógiai kísérlet, amely során megállapításait igazoltnak tekinthettük volna. Kutatásunk ezt a hiányt hivatott pótolni, melyet kétcsoportos pedagógiai kísérlet formájában végeztünk el.

A kísérletben résztvevő tanulók azonos életkorú és azonos képességű diákok, akik a kísérlet elején és végén képességfelmérésben vettek részt. A tanulók azonos számú tanítási órán, azonos számú gyerekdal vokális és hangszeres változatával ismerkedtek meg. Különbséget a dalok hangkészletének sorrendisége, valamint a dallamok reprodukálásának formája jelentett. A kísérleti csoport a szerző által meghatározott sorrendben és módon végezte munkáját, míg a kontrollcsoport egy forgalomban lévő tankönyv által meghatározott sorrendiséget követett.

Vizsgálatunk rámutatott, hogy a népmesei keret nem csupán motivációs különbséget jelent a tanulók számára, hanem a népdalok és népmesék azonos nyelvi, irodalmi gyökereiknek köszönhetően a népdalokban jelentkező ismeretlen szavak száma jelentős mértékben csökkent. A népdalok hangszeres és vokális változatai között a kísérleti csoportban résztvevők számára tényleges összefüggés, organikus kapcsolat alakult ki, míg a kontroll csoportban résztvevőknél a hangszeres és vokális változat egymástól elkülönülve jelentkezett, amely a ritmusok szövegszerű értelmezésében, illetve annak hiányában jelentkezett.

Szakirodalom

Agócs Gergely (é.n.): A társadalmi dimenziók és a hagyomány megkerülhetetlensége. 2016. 04. 02-i megtekintés, Folkinfo,

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:1GrYoXJRD->

[kJ:www.folkinfo.hu/agocs/tarsadalmi_dimenziok.rtf+&cd=33&hl=hu&ct=clnk&gl=hu](http://www.folkinfo.hu/agocs/tarsadalmi_dimenziok.rtf+&cd=33&hl=hu&ct=clnk&gl=hu)

Andrásfalvy Bertalan (2006): Népi kultúra és közművelődés. *Ethnographia*, **117.** 1. sz. 1-16.

Balázs Lajos (2004): Mit ér a népi kultúra a globalizáció korában? *Erdélyi Múzeum*, **66.** 3-4. füz. 147-160.

Balázs Lajos (2011): Gondolatok a népi kultúra változásairól, új szerepéről. *Létiünk*, **41.** 4. sz. 47-68.

Bettelheim, Bruno (1976): *A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek*. Corvina Kiadó, Budapest.

Bíró István Ferenc (2015): Egyszer volt, hol nem volt, még a tantervi programon is túl... In:

Maticsák Sándor (szerk.): *Tanulmányok a levelező és részismeretei tanárképzés tantárgy-pedagógiai tartalmi megújításáért.* Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen. 7-36.

Burke, Peter (1991): *Népi kultúra a kora újkori Európában.* Századvég Kiadó-Hajnal István Kör, Budapest.

Cole, Michael – Cole, Sheila R. (2001): *Fejlődéslélektan.* Osiris Kiadó, Budapest.

Faragó József (1995): Népi kultúra, nemzeti kultúra. *Hitel*, **8.** 10. sz. 91-96.

Kádár Annamária (2012): *Mesepszichológia. Az érzelmi intelligencia fejlesztése gyermekkorban.* Kulcslyuk Kiadó, Budapest.

Klein Sándor (2007): *Gyerekközpontú iskola.* Edge 2000 Kiadó, Budapest.

Liszka József (2006): Két part között... A népi kultúra helye és szerepe Európa egyik ütközési zónájában. Népi kultúra, nemzeti jelleg, interetnikus kapcsolatok. *Társadalomtudományi szemle*, **4.** 4. sz. 37-54.

Németh Regina (2010): A népművészet és a népi kultúra nevelési vonatkozásai a 20. század elején. *Iskolakultúra*, **20.** 12. sz. 3-14.

Pávai István (1999): A Népi és nemzeti kultúra viszonyának néhány zenei aspektusa Erdélyben. *Savaria*, **22.** 4. sz. 97-113.

A szakgimnáziumok helyzete a mai magyar köznevelési rendszerben néhány statisztikai adat alapján

Dragony Gábor

Kulcsszavak: szakgimnáziumok, statisztikai adatok, indikátorrendszer

Absztrakt

Jelen előadásom a művészeti, benne a zenei szakgimnáziumokról ad mai helyzetképet statisztikai számadatokkal és azok értelmezésével. Bemutatom, hogy a szakgimnáziumok a meglévő folyamatokban hol helyezkedhetnek el, illetve az adatok pillanatképet rögzíthetnek a mostani állapotról. A statisztikai adatok egy része beletartozik abba a hazai indikátorrendszerbe, melynek mutatói számszerű leírást nyújtanak a magyar közoktatásról. A szakgimnáziumok a 2016/2017-es tanévtől működnek, az iskolarendszerű szakképzés és a középfokú közoktatási intézményrendszer átalakításával jöttek létre a korábbi szakközépiskolákból. Az elmúlt öt tanítási év és a 2017/2018-as tanév nyilvános adatbázisokban is elérhető hazai közoktatási adatait vizsgálva kirajzolódnak a korábbi kutatások által felvázolt trendek, folyamatok. Ezekbe a folyamatokba illeszkednek a művészeti szakgimnáziumokra vonatkozó statisztikai számok. Kutatásomhoz a zenét is oktató szakgimnáziumokból azt a hatot választottam ki, melyekben a 2016/2017-es tanévben volt olyan felvételiző, aki megjelölte a népzeneész szakmairányt. Az iskolák változatos képet mutatnak területi elhelyezkedésükben, fenntartójuk és feladatellátásuk tekintetében. Vizsgálatom vonatkozott a népességre és a HH és HHH kategóriába tartozásra, a pedagógusok közötti nők arányára, a diák-tanár arányra, a középiskolások részvételére az oktatásban, a bejáró diákok számára, a fenntartókra vonatkozó számokra, a beiskolázási adatokra, az érettségi eredményekre és három tanév költségvetési törvény szerinti oktatási finanszírozására. A szakgimnáziumra, benne a művészeti, zeneművészeti képzésre is jellemző az elmúlt tanéveket vizsgálva a tanulói létszám csökkenése a nappali oktatás 9. és szakképző évfolyamain, és a pedagógusok létszámának fogyatkozása is. A tanulók nemenkénti eloszlásában is megfigyelhető az országos helyzetre jellemző fiúk többsége. Az egy pedagógusra jutó tanulók száma eltér az országos szakgimnáziumi átlagtól. Erre magyarázat lehet a művészeti képzés, azon belül a zene-, népzeneoktatás sajátos módszertana: a differenciálás, a tanulásszervezési módok és formák eltérése, változatossága.

Szakirodalom

2017. évi CXCV. törvény egyes oktatási, szakképzési és felnőttképzési törvények és az azokkal összefüggő tárgyú törvények módosításáról. In: *Magyar Közlöny*. 214. szám. 2017. december 18. 86–99. 2018. január 9-i megtekintés, Közlöny, <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK17214.pdf>

Forgács András (2009): ISCED – Az oktatás egységes nemzetközi osztályozási rendszere. 2018. január 11-i megtekintés, OFI, <http://ofi.hu/isced-az-oktatas-egyseges-nemzetkozi-osztalyozasi-rendszere>

Imre Anna (2009): Indikátorok az elemzésben és az értékelésben a különböző szinteken. 2018. január 7-i megtekintés, OFI, <http://ofi.hu/3-vitaforum-indikatorok-az-oktatas-eredmenyessegenek-ertekeleseben-kulonbozo-szinteken>

Klebelsberg Intézményfenntartó Központ alapító okirata. 2018. január 14-i megtekintés, Klebelsberg Központ,
http://kk.gov.hu/download/2/38/70000/klik_alapito_33_szam.pdf

Oktatási törzsindikátorok és mérési eredmények alapján készülő indikátorok rendszerének továbbfejlesztése a TÁMOP-3.1.8-09/1-2010-0004 azonosító számú projekt Kutatási jelentés (2015). 2018. január 7-i megtekintés, Tudásmenedzsment és Oktatókutató Központ,
http://www.t-tudok.hu/files/2/kimer2015kutatasi_jelentes_final.pdf

Polónyi István (2016): Javuló prioritás, romló kondíciók, avagy a hazai szakképzés finanszírozása. In: *Educatio*, **2016**/1. 27–45. 2017. december 13-i megtekintés, Elektronikus Periodika Adatbázis,
<http://epa.oszk.hu/01500/01551/00095/pdf/>

Statisztikai tükkör. Oktatási adatok 2012/2013. 2018. január 8-i megtekintés, Központi Statisztikai Hivatal, <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/oktatas1213.pdf>

Statisztikai tükkör. Oktatási adatok 2013/2014. 2018. január 8-i megtekintés, Központi Statisztikai Hivatal, <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/oktatas1314.pdf>

Statisztikai tükkör. Oktatási adatok 2014/2015. 2018. január 8-i megtekintés, Központi Statisztikai Hivatal, <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/oktatas1415.pdf>

Statisztikai tükkör. Oktatási adatok 2015/2016. 2018. január 8-i megtekintés, Központi Statisztikai Hivatal, <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/oktatas1516.pdf>

Statisztikai tükkör. Oktatási adatok 2016/2017. 2018. január 8-i megtekintés, Központi Statisztikai Hivatal, <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/oktatas1617.pdf>

Statisztikai tükkör. Oktatási adatok, 2017/2018 (előzetes adatok). 2018. január 8-i megtekintés, Központi Statisztikai Hivatal, <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/okt1718.pdf>

Tót Éva (2004): *Oktatási indikátorok.* Felsőoktatási Kutatóintézet, Budapest. 2018. január 7-i megtekintés, Magyar Elektronikus Könyvtár,
<http://mek.oszk.hu/09800/09881/09881.pdf>

Varga Júlia (2015, szerk.): *A közoktatás indikátorrendszere.* MTA KRTK KTI, Budapest. 2018. január 2-i megtekintés, Magyar Tudományos Akadémia,
<http://econ.core.hu/file/download/kozoktatasi/indikatorrendszer.pdf> www.kir.hu

Párhuzamosok találkozása, a zongora és a zongorapedagógia fejlődési folyamatainak interaktivitása

Duffek Mihály

Kulcsszavak: zongora, zongorapedagógia, hangszerépítés, zenekultúra.

Absztrakt

A zongorapedagógia három évszázados történetének áttekintésekor olyan fejlődési folyamat tárul elénk, amely egy szakadatlanul bővülő, a módszertani és didaktikai megismerésből származó ismerethalmaz. A zongora hangszertörténetét kutatva a zongorajáték tapasztalataival egybevetett zongoratörténet szintén intenzív fejlődési folyamatként jelenik meg. E két tényező mellett megragadható az ezeknek mintegy talajt és háttérrel biztosító, olykor inspiráló európai társadalmi változások számos, a zenepedagógiát befolyásoló momentuma is.

Az említett tényezők, a fejlődési folyamatok és a társadalmi változások számos, jól megragadható párhuzamot jelentenek, amelyek valójában olyan párhuzamosok, amelyek lépten-nyomon találkoznak, mert kimutatható a konkrét egymásra hatás. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a jelzett folyamatok egymásban feloldódnak, hanem azt, hogy a folyamatos interakció minőségi tényezőként kovácsolja össze a címben megfogalmazott történéseket. Mind a zongora hangszerfejlődési folyamata, mind a hangszer tanításának fejlődési folyamata ugyanakkor öntörvényűséget is mutat, azaz a párhuzamosok egymásra hatás nélkül önmagukban is progresszív tényezők, rendelkeznek önálló, belső fejlődési logikával is.

Izgalmas feladat tehát e komplex jelenségnek a feltárása, az oknyomozás, amelynek során kiderül, hogy a „minden mindennel összefügg” filozófiai igazsága ebben a speciális világban is felfedezhető és belátható. A társadalmi folyamatok, a kultúra iránti igény, a zene funkcióinak, nyelvezetének és fogalmának folyamatos módosulása ezt az interaktív jelenséget részben megalapozták, részben pedig azok okozataként váltak értékké. Az előadás célja annak beláttatása, hogy a zongorapedagógia, szélesebb értelemben a hangszer pedagógia általában is egy olyan mozgó és dinamikus folyamat, amely nem izolálható a hangszerfejlődéstől és érzékenyen reagál mind a társadalmi igényekre, mind a zenei szükségességekre, a hangszerépítés konkrét gyakorlatára. A folyamat napjainkban sem szűnt meg, jól láthatóak azok az innovatív hangszerépítési kísérletek, amelyek a hangszer még jobb képességeinek elérésére irányulnak, és természetesen törvényszerű hatással lesznek a zongorapedagógia elméleti és gyakorlati folyamataira is.

Szakirodalom

Gát József (1964): *A zongora története*. Zeneműkiadó, Budapest.

Gát József (1964): *Zongoramethodika*. Zeneműkiadó, Budapest.

Varró Margit (1989): *Zongoratanítás és zenei nevelés*. Editio Musica, Budapest.

Veszprémi Lili (1976): *Zongoraoktatásunk története*. Zeneműkiadó, Budapest.

John-Paul Williams (2003): *A zongora*. Vince Kiadó, Budapest.

Mantius Gzaubon (2017): *The History of the Piano*. 2018 január 1-i megtekintés, www.piano-keyboard-guide.com/history-of-the-piano.html

Veszprémi Lili (1961): A zongorapedagógia fejlődése a 18. és 19. században. *Parlando*, **1961**/11. 2018. január 1-i megtekintés, www.parlando.hu/1961-11.html

Hiszem, amit látok!
A videóelemzés lehetőségei zenetanárok szakmai fejlődésének támogatására

Enyedi Ágnes, Gergely-Gál Ágnes

Kulcsszavak: videótréning, zenetanár-képzés, mentorképzés, élethosszig tartó tanulás

Absztrakt

Az élethosszig tartó szakmai fejlődés nem elsősorban továbbképzéseken és mesterkurzusokon való részvételt jelent egy zenetanár számára, hanem azt a képességet, hogy valaki képes reflektálni saját osztálytermi gyakorlatára, és ennek hozadékát be tudja építeni tanári munkájába: reális képet tud alkotni saját tevékenységéről, tudatosabban tudja végezni munkáját és tovább tud lépni szakmai fejlődésében.

A reflektív készségek kialakítása a tanárképzés egyik legfontosabb feladata. Ez a felismerés azzal a hagyományos szemlélettel megy szembe, ami szerint a tanárjelöltekkel az a dolgunk, hogy korrigáljuk a hibáikat és követendő mintákat adunk számukra. Úgy gondoljuk, ehelyett magát a hallgatót kell képessé tenni arra, hogy meglássa tanári munkájának sikeres momentumait, és azokat a meglévő erősségeit, amire fel tudja építeni következő fejlődési szintjét.

Ebben nyújt remek lehetőséget a videótréning technikája, amely videóra rögzített tanórák gondosan kiválasztott részleteinek felhasználásával a reális önkép kialakítását, a jó tanári megoldások láttatását és ezek létrejöttének tudatosítását helyezi a középpontba. Így a korrektív fejlesztés helyett a gondoskodó fejlesztésre építve a tanárjelölt úgy tud elindulni a tanári pályán, hogy tud saját gyakorlatára reflektálni, azaz önállóan is fejlődni.

Hiszünk abban, hogy a zeneoktatás teljes palettáján csak akkor érhető el strukturális változás, ha az innováció a tanári életpálya különböző szinterein egyidejűleg jelenik meg. Első lépésként a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanári mesterszakán vezettük be a videófelvételek elemzését, ahol a hallgatók a saját tanítási gyakorlatukon készített videófelvételeiket csoportos reflektív szeminárium keretében dolgozzák fel.

Ezt követően az Egyetem pedagógus szakvizsgaprogramjában, a „Zenei mentor-, és gyakorlatvezető tanár” kurzus részeként használtunk videókat, ahol ez a technika a mentori óramegbeszélés szerepjáték-szerű feldolgozásának lett rendkívül hatékony és népszerű eszköze. 2016 kezdetén kutatócsoport indult, amely az egyetemi hallgatók és a kezdő tanárok támogatása mellett azt vizsgálja, hogyan lehet hatékony segítséget nyújtani a már pályán lévő, gyakorlott zenetanárok szakmai munkájához is.

Előadásunk során ebbe a sokrétű munkába és ennek eredményeibe kívánunk betekintést adni.

Szakirodalom

Bodóczy, C. - Malderez, A. (1993): *Mentor Courses. A resource book for trainer-trainers.* Cambridge University Press.

Sallai Éva (2015, szerk.): *A pedagógusok gyakormoki rendszerének fejlesztése és értékelése.* Oktatási Hivatal, Budapest.

Szivák Judit (1999): A kezdő pedagógus. *Iskolakultúra*, 4. 3-13.

Szivák Judit (2010): *A reflektív gondolkodás fejlesztése*. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest.

A qualitative analysis of pre-service music teachers' essays of previous school experiences

Gocsál Ákos

Kulcsszavak: music teacher education, school experiences, qualitative analysis

Absztrakt

There is a growing body of research in the literature aiming at exploring pre-service teachers' beliefs about the teacher's role. An influential paper by Pajares (1992) states that beliefs about teaching are well established by the time a student gets to college and beliefs strongly influence both perception and behaviour. He, Valcke & Aelterman (2011) state that a teacher's education career is based on his/her beliefs, which are formed partly by educational experiences. The exploration of pre-service teachers' beliefs about teaching and the related previous experiences may therefore reveal substantial information for teacher educators, since a reflective analysis of such beliefs and experiences may significantly contribute to the pre-service teachers' professional development (Dudás, 2006).

The purpose of the presentation is to explore pre-service music teachers' previous school experiences in the context outlined above. 30 first-year students of the University of Pécs, Faculty of Music and Visual Arts, Institute of Music, take part in the research with no previous training in education. By applying the "retrospective narrative" method, described by Szivák (2014:62), students are instructed to write a short essay about two school experiences of theirs, one that they judge positive and another one judged negative. A qualitative analysis is carried out on the writings, establishing categories, and identifying possible similarities.

Although the research is in progress at the time the summary is submitted, preliminary results suggest that both positive and negative experiences of the students are mainly linked with the "human" – and not necessarily the "expert" – quality of the teacher (e.g. motivation, acceptance of the other person, patience, and irrational decisions or humiliation). By a reflective analysis of the results of such a research or exercise, teacher educators may more effectively help their students develop their professional identities.

Szakirodalom

Dudás, M. (2006): A belépő nézetek feltárása. In: Bárdossy, I., Forray R. K., Kéri K. (szerk.): *Tananyagok a pedagógia szakos alapképzéshez*. PTE BTK Neveléstudományi Intézet, Pécs. 150-170.

He, Q., Vackle, M., Aelterman, A. (2011): Pre-service teachers' beliefs about evaluation. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. **29**. 1296-1304.

Szivák Judit (2014): *Reflektív elméletek, reflektív gyakorlatok*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

Zenész és nem zenész fiatalok lelki egészségének összehasonlítása

Gombás Judit

Kulcsszavak: Pszichológiai immunkompetencia; Kiegész; Megküzdési profil; Személyiségvonások

Absztrakt

A gyakorló zenepedagógusok mindennapi tapasztalata a zenepszichológiai kutatások által is alátámasztott tény, hogy a zenei tevékenységek jelentős mértékben befolyásolják a személyiségfejlődést. A hangszerjáték vagy énekművészet magas szintű elsajátítása nem csak technikai és zenei kihívás, hanem egyben pszichológiai fejlődési folyamat is. Előadásomban beszámolok kutatásaimról, melyet a Zeneakadémia, és más felsőoktatási intézmények (Budapesti Gazdasági Egyetem - BGE, Semmelweis Egyetem Pető András Kar SE-PAK) hallgatói körében végeztem, és melynek során összehasonlítottam a különböző hallgatók személyiség- és megküzdési profilját. A személyiségprofil mérésére a személyiségpszichológiai kutatásokban alkalmazott népszerű NEO-PI-R tesztet alkalmaztam, ami a teljes személyiség öt szupervonás (Neuroticizmus, Extraverzió, Nyitottság, Barátságosság, Lelkiismeretesség) mentén történő kérdőíves feltérképezésére alkalmas.

A hallgatók megküzdési profiljáról a Pszichológiai Immunkompetencia Kérdőív segítségével alkottam képet: ez a mérőeszköz feltárja azokat a fő személyes erőforrásokat, amelyeket az illető a stresszel való megküzdés során képes mozgósítani. Mindezeket túl a kiegész mértékét is vizsgáltam a Maslach Kiegész Leltár segítségével. Mindhárom mérőeszköz alkalmas arra, hogy a segítségükkel képet alkossunk a személyek általános lelki egészségéről is.

Az eredményeim azt mutatják, hogy a Zeneakadémia hallgatóinak személyiség szerkezete több ponton is eltér a kontrollnak tekinthető BGE hallgatóitól. Mint jelentősebb különbséget, kiemelném, hogy a zenével foglalkozó fiatalok között szignifikánsan nagyobb arányban találunk introvertált személyeket, ugyanakkor a neuroticizmus különböző formái kevésbé jellemzőek rájuk. Ez utóbbi eredmény arra utal, hogy a zeneakadémiai hallgatók pszichológiai értelemben egészségesebbek a kortársaiknál, azaz kevésbé jellemző rájuk depresszió, szorongás, érzelmi instabilitás.

A megküzdőképesség, pszichológiai immunrendszer, kiegész tekintetében végzett összehasonlítás is azt mutatja, hogy a zenész fiatalok nagyobb lelki ellenállóképességgel jellemezhetőek: szinte minden pszichés immunkompetencia tekintetében jobb eredményt értek el, mint a többi intézmény hallgatói. Különösen a művészdiplomájukat már megszerző tanári mesterszakos hallgatók emelkedtek kortársaik fölé: szignifikánsan magasabb pontszámot értek el a szubjektív jól-lét és egészség, a pozitív gondolatok, empátia, a társas erőforrások, kitartás és impulzuskontroll-skálákon. Az eredményeim abból a szempontból is figyelemre méltóak, hogy a zenész hallgatók annak ellenére bizonyultak pszichológiailag a legegészségesebb vizsgált csoportnak, hogy ők a professzionális képzésük során komoly fizikai, pszichés és mentális terhelésnek vannak kitéve. Ez a tény arra enged következtetni, hogy a zenével foglalkozás, vagy magának a zenei képzésnek a folyamata komolyan erősíti a személyiséget, hatékonyabb megküzdést, egészségesebb működést kialakítva.

A jövőben a kutatásokat érdemes lenne fiatalabb diákokkal, zeneiskolásokkal, középiskolásokkal is elvégezni, hogy kiderüljön, ha a jelenség háttérében esetleg egy pozitív szelekciós folyamat áll (csak a legerősebbek tudnak a pályán maradni), illetve hogy feltáruljon ennek a fejlődésnek az íve.

Szakirodalom

Gombás Judit (2014): A zenei tevékenységek pszichológiai hatásai. In: Torgyik Judit (szerk.): *Sokszínű Pedagógiai Kultúra*. Komárom, 239-244.

Oláh Attila (2004): Megküzdés és pszichológiai immunitás. In: Pléh Csaba, Boross Ottilia (szerk.): *Pszichológiai olvasókönyv*. Osiris Kiadó, Budapest. 631-659.

Hogyan tanítsuk a romániai magyar zene történetét?

Hausmann Kóródy Alice

Kulcsszavak: zenetörténet tanítása, romániai magyar zeneszerzők, értelmezési keret

Absztrakt

Több, mint hét évtized telt el a második világháború lezárása óta. Ez az időszak a romániai magyar kultúrában gazdag alkotó tevékenységet tud felmutatni, dacára annak, hogy művészeinknek folyamatosan új helyzetekkel, elvárásokkal kellett szembesülniük. Első sorban a kisebbségi lét kihívásai között kellett megtalálniuk az alkotás lehetőségét, de emellett érintette őket az egész ország művészetét befolyásoló diktatúra néha enyhülő, majd a végletekig fokozódó szorítása.

E korszak zenei terméséről jószerevével a kulturális folyóiratok (Korunk, Utunk, A Hét, Új Élet, Művelődés) és a korabeli napilapok (Vörös Zászló, Igazság) cikkeiből, illetve egy-egy gyűjteményes kötetből tájékozódhatunk. A rendszerváltás után született ugyan néhány zeneszerző (Zoltán Aladár, Birtalan József, Szabó Csaba, Csíki Boldizsár, Terényi Ede) munkásságával foglalkozó szakkönyv, de áttekinthető, teljes kép hét évtized romániai magyar zeneszerzéséről, s arról a zenei közegről, amelyben alkotóink dolgoztak, nem. Ezt a hiányt igyekszik pótolni a Partiumi Keresztény Egyetem Művészeti tanszékének kutatócsoportja. Munkánkat első sorban az motiválta, hogy az érdeklődő diákjainknak nem tudunk ajánlani olyan szakirodalmat, amely rálátást nyújtana a hazai magyar zeneszerzés történetére.

A korszak zeneszerzőivel foglalkozó diákok nehezen értik egyes szerzők életművén belül a tematikai, stílári, műfaji sokszínűséget, hiszen nem ismerik a kort, amelyben ezek a művek születtek. A kutató számára több évtized napilapjait és kulturális folyóiratait átlapozva vált világossá, hogy milyen értelmezési keret szükséges e korszak zenéjének megértéséhez. Ennek két alapvető pillére van: az idő (évtizedekre bontva), amely a tematikát határozza meg, illetve az egyes városokban működő zenei intézmények, amelyeknek a különböző műfajok megválasztásában volt szerepük. Előadásomban ezt az értelmezési keretet szeretném bemutatni és megindokolni.

Szakirodalom

Benkő András: (1980, 1983, 1986, szerk.): *Zenetudományi írások*. Kriterion, Bukarest.

Benkő András (1996): *Zoltán Aladár*. Mentor, Marosvásárhely.

Boros Konrád Erzsébet (2012, szerk.): *Birtalan József pedagógiai és zeneszerzői munkássága*. Kriterion, Kolozsvár.

Coca Gabriela (2010): *Ede Terényi: History and Analysis*. Egyetemi Nyomda, Kolozsvár.

Csíki Boldizsár (1977): A zenekari muzsika Marosvásárhelyen. In. Szabó Csaba (szerk.): *Zenetudományi írások*. Kriterion, Bukarest. 269-298.

Ittész Mihály, Szabó Péter (2013, szerk.): *Üvegszilánkok között: Szabó Csaba emlékkönyv*. Szabó Csaba Nemzetközi Társaság kiadása.

László Ferenc (1999, szerk.): *Zenetudományi írások*. Kriterion, Bukarest.

Terényi Ede (1977): Alkotók, művek, stílusok. In. Szabó Csaba (szerk.): *Zenetudományi írások*. Kriterion, Bukarest. 145-197.

A felnőttkori sajátosságokat figyelembe vevő ének-zenei képzés a leendő óvodapedagógusok és kisgyermeknevelők között

Hegedűsné Tóth Zsuzsanna

Kulcsszavak: felnőttoktatás, óvodapedagógus képzés, kompetencia fejlesztés, didaktika

Absztrakt

A konferencia-előadás az óvodapedagógus és kisgyermeknevelő képzés ének-zene szakterületének és az andragógiának kapcsolatát, annak jelentőségét bizonyító kutatást mutatja be, felismerve, hogy az oktatás eredményességét a tanulói sajátosságokra, igényekre figyelve (Falus, Golnhofer) lehet csak növelni, vagyis szükséges foglalkozni a felnőttkori tanulási sajátosságokkal (Rapos, Feketéné, Vámos) a felsőfokú intézmények zenei képzése területén. Az ének-zene, hangszeroktatás szakspecifikus dimenzióit kognitív, affektív, pszichomotoros területekre bontva, valamint általános didaktikai elveket, és a pedagógusi kompetenciák fejlesztését alapul véve került felmérésre II. évfolyamos nappali és levelező képzésben résztvevő hallgatók attitűdje, kompetenciaigénye, tanulás-módszertani nézetei (Szivák), majd ezt követően zenei, módszertani fejlődésüket támogató korszerű technikákkal támogatott képzés indult.

A vizsgálat feltáró módszerei írásbeli kikérdezések, egy tematikusan fókuszált narratív jellegű attitűdvizsgálat, valamint két kérdőíves felmérés. A zenei életúttörténeteket kvantitatív tartalomelemzéssel és kvalitatív szövegelemzéssel, a kérdőíveket kvantitatív eredményeket adó statisztikai módszerekkel dolgoztam fel. Az eredmények elemzése során a képzésre vonatkozóan megfogalmazható, hogy szükségesnek látszik a) továbbfejleszteni a hallgatók aktív tevékenységét biztosító módszereket, a gyakorlat közeli képzést; b) komplex tanulási környezetet teremteni; c) átgondolni a nappali és esti/levelező tagozatosok képzésének sajátos, eltérő(!) didaktikai módjait; d) feltérképezni a modern – a hallgatók aktivitásával, kreativitásával, folyamatos motiválásával, valamint reflektív elemekkel történő – tanulás-szervezési eljárások, módszerek, eszközök ének-zenei képzésbe történő beépíthetőségének lehetőségeit.

Szakirodalom

Falus Iván (2003, szerk.): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Rapos-Kopp (2015, szerk.): *A tanárképzés megújítása 2015*. Eötvös Kiadó, Budapest.

Kozma-Perjés (2011, szerk.): *Új kutatások a neveléstudományokban 2010*. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 133-249.

Feketéné Szakos Éva (2002): *A felnőttek tanulása és oktatása-új felfogásban*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Szivák Judit (2003): *A pedagógusok gondolkodásának kutatási módszerei*. Műszaki Kiadó, Budapest.

Vámos Ágnes (2013): Tanulás a felsőoktatásban. 2017 június 10-i megtekintés,
http://413.hu/files/Tanulas_a_felsoktatásban_2013_04_10.pdf

Életvezetési kompetenciák vizsgálata zeneművészeti szakgimnazisták körében

Héjja Bella Emerencia

Kulcsszavak: zeneművészeti szakgimnázium, életvezetési kompetenciák, deviancia

Absztrakt

Magyarországon jól felépített zenei oktatás működik, lehetőség van alapfokon, középfokon majd felsőfokon zenei tanulmányokat folytatni. Célunk az, hogy a középfokú zenei képzésben, azaz a zeneművészeti szakgimnáziumokban tanuló fiatalokat jobban megismerjük. Feltérképezzük, hogy honnan érkeznek az iskolákba, miért választják a zenei pályát, milyen családokban nevelkednek, hol szeretnék folytatni tanulmányaikat a középiskolás évek után, jelen tanulmányunkban pedig egészen más oldalról igyekszünk megközelíteni őket, pszichológiai szemszögből vizsgáljuk őket és eredményeinket a neveléstudományi kérdéskörbe olvasztjuk. Kutatásunk során az életvezetési kompetencia kérdőívet (HDSEQ-HE) alkalmaztuk, családi háttérre vonatkozó kérdésekkel kiegészítve. 2017 év novemberben végzett online felmérésünkben 146 zeneművészeti szakközépiskolás tanuló vett részt. Azt tapasztaltuk, hogy a szülők felsőfokú iskolai végzettsége protektív hatással van gyermekük dohányzási, alkoholfogyasztási valamint tudatállapot-módosító szer használati szokásaira, eredményünk szignifikáns az apák végzettségét és gyermekük tudatállapot-módosító szerhasználatát tekintve. A családszerkezet szempontjából nem találtunk különösebb eltérést a korábbi szempontokkal összevetve, úgy tűnik a teljes családban élők és az édesanyjuk által egyedül neveltek között nincs eltérés e szempontból. Egészségükre nem fordítanak különösebb figyelmet a felmérésben részt vett fiatalok.

Szakirodalom

Affenito, Sandra G. (2007): Breakfast: A missed opportunity. *Journal of the American Dietetic Association*. **107** (4). 565–569.

Aszmann Anna (2003): Magyar diákok egészségi állapota és az iskola. 2018 január 22-i megtekintés, Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesülete, <http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=1>

Balázs Máté Ádám, Pikó Bettina (2016): Szociális hatások a serdülőkorú dohányzásban: a szociális háttér, a család és a kortársak szerepe. *Magyar Pedagógia*. **116**/1. 73–89.

Bandura, Albert (1993): Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational psychologist*. **28** (2) 117–148.

Bandura, Albert (1995): Exercise of personal and collective efficacy in changing societies. In: Bandura, Albert (szerk.): *Self-efficacy in changing societies*. Cambridge University Press, 1-45.

Barabásné Kárpáti Dóra (2008): Családi problémák hatása a fiatalok szerfogyasztására. *Új Pedagógiai Szemle*, 2008/8-9.

Barabásné Kárpáti Dóra (2014): Vidéken élő fiatalok szenvedélyei: az alkohol-fogyasztás társadalmi, demográfiai háttérre. *Agrártudományi közlemények*. 2014/6.

Bekéné Zelencz Katalin, Kovácsné File Zsuzsa (2008): 14-16 éves diákok táplálkozási szokásai. *Új Pedagógiai Szemle*. 2008/8-9. 2018 január 22-i megtekintés, <http://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle/14-16-eves-diakok-taplalkozasi-szokasai>

Dancsó Tünde (2005). A szociális kompetencia megjelenése a Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladataiban. *Új Pedagógiai Szemle*. 2005/4. 2018 január 22-i megtekintés, <http://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle/a-szocialis-kompetencia-megjelenese-a-nemzeti-alaptanterv-kiemelt-fejlesztesi>

Domonkos Andrea, Greiner Erika (2003): Serdülőkorúak táplálkozásának jellemzői és megítélése a megelőzés tükrében II. *Új Diéta*. 2003/2. 2018 január 22-i megtekintés, <http://www.ujdieta.hu/indexaa57.html?content=199>

Duffek Mihály (2009): Bizonytalan bizonyságok. Helyzetkép az átalakuló magyar zenei felsőoktatásról. *Zeneoktatásunk. Polifónia különszám*. Magyar Zenei Tanács, Budapest. 2018 január 22-i megtekintés, http://www.hunmusic.hu/tanulmanyok/zeneoktataskunk_fuzet_09.pdf

Elekes Zsuzsanna (2007): Serdülőkori fiatalok alkoholfogyasztása az ESPAD – kutatások eredményei alapján. In: Demetrovics Zsolt, Urbán Róbert, Kökönyei Gyöngyi (szerk.): *Iskolai egészségpszichológia*. L'Harmattan, Budapest.

Elekes Zsuzsanna (2012): *ESPAD 2011. Európai iskolavizsgálat a fiatalok alkohol- és egyéb drogfogyasztási szokásairól*. 2018 január 22-i megtekintés, http://real.mtak.hu/12613/1/81353_ZJ1.pdf

Elekes Zsuzsanna (2016): *ESPAD jelentés 2015*. Drog Fókuszpont hírlevél, 2016/9. 2018 január 22-i megtekintés, http://drogfokuszpont.hu/wp-content/uploads/NFP_hirlevel_2016_szeptember.pdf

Énekes Zsófia, Juhász Erika (2013): *Életvezetési kompetencia a külföldi elméletekben*. 2018 január 22-i megtekintés, http://www.biharinepfoiskola.hu/kompetencia_eu/page.php?100

ESPAD (2016): *ESPAD Report 2015. Results from the European School Survey Project on Alcohol and other Drugs*. Luxemburg, Publications Office of the European Union. 2018 január 22-i megtekintés, http://www.espad.org/sites/espad.org/files/ESPAD_report_2015.pdf

Európai lakossági egészségfelmérés. Statisztikai tükrök. 2015/29. 2018 január 22-i megtekintés, Központi Statisztikai Hivatal, <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/elef14.pdf>

Fülöp Nikoletta, Szakály Zoltán (2008): Fiatalok táplálkozási szokásai, egészségmagatartása-szekunder kutatás. *Élelmiszer, táplálkozás és marketing*. 5. 2008/1. 81–86.

Gábor Adrienn (é.n.): *Érzelmi nevelés zenével és játékkal*. 2018 január 22-i megtekintés, NYEOMSZSZ, <http://www.nyeomszsz.org/orszavak/pdf/GaborAdrienErzelmi.pdf>

Gönczöl Enikő, Vass Vilmos (2004): Az oktatási programok fejlesztése. *Új Pedagógiai Szemle*. 2004/10. 2018 január 22-i megtekintés, OFI, <http://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle/az-oktatasi-programok-fejlesztese>

Harjó Brigitta (2014): Dohányzási szokások felmérése fiatalok körében Karcag és környékén. 2018 január 22-i megtekintés, DEOE-TDT, <http://tdk.med.unideb.hu/20132014tan%C3%A9v/3190/doh%C3%A1nyz%C3%A1si-szok%C3%A1sokfelm%C3%A9r%C3%A9sefiatalkor%C3%BAakk%C3%B6r%C3%A9ben-karcag-%C3%A9s-k%C3%B6rny%C3%A9k%C3%A9n>

Németh Ágnes és Költő András (2014, szerk.): *Egészség és egészségmagatartás iskoláskorban*. 2018 január 22-i megtekintés, NeFI, http://www.egeszseg.hu/szakmai_oldal/assets/cikkek/16-05/egeszseg-es-egeszseggmagatartas-iskolaskorban-2014.pdf

Jarvis, M. J. (2004): Why people smoke? *British Medical Journal*. **328** (7434), 277–279. https://bpac.org.nz/bpj/2009/february/docs/bpj19_smoking_pages_48-55.pdf

Kasik László (2007): A szociális kompetencia fejlesztésének elmélete és gyakorlata. *Iskolakultúra*. 2007/11-12. 2018 január 22-i megtekintés, Elektronikus Periodika Adatbázis, http://www.epa.hu/00000/00011/00118/pdf/iskolakultura_EPA00011_2007_11_12_021-037.pdf

Keski-Rahkonen, A., Kaprio, J., Rissanen, A., Virkkunen, M., Rose, R. J. (2003): Breakfast skipping and health-compromising behaviors in adolescents and adults. *European Journal of Clinical Nutrition*. **57** (7), 842–853. 2018 január 22-i megtekintés, <https://www.nature.com/articles/1601618>

Kiss Dénes (2004): A falusi elit átalakulása Erdélyben. *WEB*, 2014/12. április. 2018 január 22-i megtekintés, http://web.adatbank.transindex.ro/pdfdok/web12_04_kiss_denes.pdf

Kiss István (2009): *Életvezetési kompetencia*. Kézirat. ELTE PPK, Pszichológiai tanszék, Budapest. 2018 január 22-i megtekintés, http://ppk.elte.hu/file/kissistvn_tf_h.pdf

Kiss István (2010): Életvezetési kompetencia, életvezetési készségek és a szerhasználat. In: Puskás-Vajda Zsuzsa, Lisznyai Sándor (szerk.): *Életszakaszok határán*. Közösségi és egyéni tanulási feladatok. Budapest. FETA Könyvek, 5. 25–50. 2018 január 22-i megtekintés, http://www.feta.hu/sites/default/files/feta_5_eletszakaszok_hataran.pdf

Koščo, Jozef (1975): Biodromal psychology Biodromal psychology. *Psychologica*, Zborník Filozofickej Fakulty, U. Komenského. **25** (14), 10–45.

Koščo, Jozef (1989): A pályairányítás és pályaválasztási tanácsadás általános és specifikus szempontjai. In: Ritoók Pálné, Gillemontné Tóth Mária (szerk.): *Pályalélektan-szöveggyűjtemény*. Tankönyvkiadó, Budapest. 9–29.

Költő András, Zsíros Emese (2013): Serdülők lelki egészsége. *Educatio*. 2013/2. 2018 január 22-i megtekintés, OFI, http://folyoiratok.ofi.hu/sites/default/files/article_attachments/2013-2-tan5.pdf

Mérei Ferenc (1989): A pályaválasztási tanácsadás. In: Ritoók Pálné, Gillemontné Tóth Mária (szerk.): *Pályalélektan-szöveggyűjtemény*. Tankönyvkiadó, Budapest. 30–47.

Michalová, Mária (2016): Biodromal psychology – New concept of the university study subject and educational practise. <http://www.prohuman.sk/socialna-praca/biodromal-psychology-new-concept-university-study-subject-and-educational-practice>

Nagyné Hegedűs Anita (2014): *Énbatékonyság – iskola – teljesítmény*.

Németh Gáborné Doktor Andrea (2008): A szociális kompetencia fejlesztésének lehetőségei az iskolában. *Új Pedagógiai Szemle*. 2008/1. 2018 január 22-i megtekintés, Elektronikus Periodika Adatbázis, <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00120/2008-01-ta-Nemeth-Szocialis.html>

Pikó Bettina (2001): A serdülő és fiatalok dohányzással, alkohol- és drogfogyasztással kapcsolatos vélekedései: Újabb kockák a „kirakós játékhoz”. *Addictologia Hungarica*. **9**. 195–203.

Pikó Bettina (2007): A serdülőkorú egészségmegtartás pozitív pszichológiai megközelítése. In: Demetrovics Zsolt, Urbán Róbert, Kökönyei Gyöngyi (szerk.): *Iskolai egészségpszichológia*. L'Harmattan Kiadó, Budapest.

Ritoók Pálné (1989): Ifjúkori identitás a pályaszocializációval összefüggésben. In: Ritoók Pálné, Gillemontné Tóth Mária (szerk.): *Pályalélektan- szöveggyűjtemény*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 48–68.

Rytöhonka, M. (1994): A tanácsadó pszichológus terapeutikus munkája a humanisztikus pszichológia fényében. In: Ritoók Pálné, Gillemontné Tóth Mária (szerk.): *Pályalélektan-szöveggyűjtemény*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 317–335.

Sternberg, J. Robert (é.n.): *Augmented theory of successful intelligence*. 2018 január 22-i megtekintés, <http://www.robertysternberg.com/successful-intelligence/>

Skultéti Dóra, Pikó Bettina (2006): Fiatalkori alkoholfogyasztás: a szocioökonómiai háttér és a szociális hatások szerepe. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*. **7** (2006) 2. 75–94. 2018 január 22-i megtekintés, https://www.academia.edu/23290328/Fiatalkori_alkoholfogyaszt%C3%A1s_a_szocio%C3%B6kon%C3%B3miai_h%C3%A1tt%C3%A9r_%C3%A9s_a_szoci%C3%A1lis_hat%C3%A1sok_sz

erepe

Várkonyi Erika (2011): A serdülőkorú fiatalok alkoholfogyasztása. 2018 január 22-i megtekintés, http://www.varkonyierika.hu/doc/download/A_serdulokoru_fiatal_alkoholfogyasztasa.pdf

WHO Report on the Global Tobacco Epidemic, 2009: Implementing smoke-free environments. World Health Organization, Geneva.

Zsolnai Anikó (2008): A szociális készségek fejlődése és fejlesztése gyermekkorban. *Iskolakultúra*. **2** (2008) 119–140. 2018 január 22-i megtekintés, http://www.iskolakultura.hu/iol/iol2008_2_119-140.pdf

A zenei anyanyelv és a lelki egészség

Jánosi András

Kulcsszavak: anyanyelv, a gondolatok kifejezése, a szellem szabadsága

Absztrakt

Amióta az ember közösségben él, elemi igénye a másik emberrel, a közösséggel való kommunikálás. Ennek egyik formája a nyelv is de nem az egyetlen. Voltak, vannak és lesznek az embernek gondolatai, érzései amelyeket éppúgy meg szeretne osztani másokkal, de amelyek kifejezésére a nyelv nem alkalmas. Anyanyelvünk tehát nagyon fontos de nem egyedüli letéteményese műveltségünknek. A zene, a mozgás, a kép-, illetve tárgyalkotó művészet, a hagyományos műszaki gondolkodás egy műveltség semmi mással ki nem fejezhető, jelentőségében csak a nyelvhez hasonlítható, azzal szorosan összefüggő összetevői, amelyek egy nép mentalitásának is kifejezői, hordozói. Minderre már több mint fél évszázada Karácsony Sándor és Lükő Gábor is figyelmeztetett. Ezek elfeledése, másra való cseréje éppúgy egy nemzet kultúrájának pusztulásához vezet, mint az anyanyelv elvesztése! Kulturális anyanyelvünknek kell tehát tekintenünk és ennek megfelelően ápolnunk kultúránk ezen részeit is a beszélt nyelvvel együtt.

A zenei anyanyelv jelentőségét, lelki egészségben betöltött szerepét Kodály Zoltán nem győzte elégszer hangsúlyozni, amiről úgy nyilatkozott, hogy a zenei anyanyelvi nevelés a születendő gyermek anyjának születése előtt 9 hónappal kell kezdődjön. Elgondolkozott-e valaki azon, hogy a tétel fordítva is igaz? Az a zenei világ, zenei nyelv, amelyben a gyermek nagyanyja felnő, meghatározó lehet az unoka számára is. A nyugati popipar üzleti tervek alapján, futószalagon gyártott termékeire teljes lelkükkel ráhangolt, ráhangolódott magyar fiatalság zenei ízlése három generációra meghatározhatja a következő nemzedékek zenei identitását, valamint értékrendjét és világszemléletét, amelyet e zenei termékek sulykolnak fogyasztóikba.

Az ember a művészettől egyéni, illetve közösségi élete lelki rezdüléseinek művészi kifejezését várja. Ószinteséget, napra kész-séget, hitelességet minden művészi megnyilvánulásban a saját kulturális anyanyelvén. Yehudi Menuhin figyelmeztetett arra, hogy az egyes népek anyanyelvéhez népzenejük, zenei anyanyelvük áll a legközelebb. Anyanyelvünk hangsúlyrendszere, ritmusa, tagolása, dinamikai jellemzői népzeneinkben köszönnek vissza. A kisgyermek anyanyelv tanulása elleni merénylet, ha nem követjük Kodály zenei anyanyelvi nevelésre vonatkozó tanácsát.

Az angolszász ifjúság tömegeire azért hat reveláció szerűen pop zenéjük, mert saját lelkületük zenei absztrakcióját látják, érzik benne, saját anyanyelvük kifejezési lehetőségeit élhetik ki dalaikban Nem akarnak mások lenni, más elvárásoknak megfelelni. Saját nyelvi, zenei stb. kultúrájukban jól, otthon érzik magukat, ahol mezítláb csatangolhat lelkük. Erre az életérzésre lenne szüksége magyar ifjúságnak is.

Szakirodalom

Austerlitz, Robert (1983): *Meaning in music: Is Music Like Language and If So How?*

Lükő Gábor (1942): *A magyar lélek formái*. Sylvester Rt., Budapest. 2018 február 23-i megtekintés, http://www.napturul.hu/letoltesek/luko_amagyarlelekformai.pdf

Lükő Gábor (2003): *Zenei anyanyelvünk*. Táton, Budapest.

Yehudi Menuin (1982): *Az ember zenéje*. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.

Kodály Zoltán (1952): *A magyar Népzene*. Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.

Kodály Zoltán (2007): *Visszatekintés I-III*. Argumentum, Budapest.

Óvodáskori zenei fejlesztőprogram hatása a beszédhanghallás fejlődésére

Janurik Márta, Józsa Krisztián

Kulcsszavak: zenei képességek, beszédhanghallás, óvodai zenei fejlesztőprogram

Absztrakt

Korábbi kutatások alapján egyre inkább bizonyított, hogy óvodáskorban a fonológiai képességek fejlettsége előrejelzi az olvasás, írás későbbi fejlettségét, valamint az is, hogy kisgyermekkorban a fejlettebb zenei percepció képességek fejlettebb fonológiai képességekkel társulnak (Anvany és mtsai, 2002; Patel, 2012). A kutatások alapján azonban a zenepedagógia gyakorlata, módszertana szempontjából számos kérdés nyitott marad: (1) a zenei percepció mely területei járulnak inkább hozzá a fonológiai készségek fejlődéséhez (2) a fonológiai fejlődést segítő zenei program hatására mely kognitív készségek párhuzamos fejlődése járulhat hozzá a fonológiai fejlődéshez (3) milyen szerepe lehet a fejlődésében az elsajátítási motivációnak. Kutatásunkban 16 hét időtartamú zenei fejlesztőprogram hatásait vizsgáltuk a fonológiai képességek egyikére, a beszédhanghallásra. A zenei programban 76 (átlagosan 5,5 éves), a kontrollcsoportban 103 (5,6 éves) óvodás gyermek vett részt. A következő mérőeszközöket alkalmaztuk: (1) Zenei képességeteszt (Cronbach- α =0,90); (2) Beszédhanghallás teszt (Cronbach- α =0,74); Rövid DIFER (Cronbach- α =0,88), mely az elemi alapkészségek fejlettségét méri; Elsajátítási motiváció (Cronbach- α =0,93). Előméréskor nem volt szignifikáns különbség a vizsgált változókban a kísérleti és a kontrollcsoport között. Előméréskor a zenei percepció területei közül a ritmus diszkriminációhoz kapcsolódó készségek álltak szignifikáns kapcsolatban a beszédhanghallással. Utóméréskor a kísérleti csoport szignifikánsan fejlettebb volt a beszédhanghallás, a zenei percepció, az elemi alapkészségek, valamint az elsajátítási öröm terén. Regresszió-analízis alapján a kísérleti csoportban a hangmagasság diszkriminációhoz kapcsolódó készségek, ezzel ellentétben, a kontrollcsoportban továbbra is a ritmus diszkriminációhoz kapcsolódó készségek szignifikáns magyarázóereje mutatható ki a beszédhanghallás fejlettségéhez. A kísérleti csoportban az elsajátítási motiváció (14%), a hangmagasság diszkrimináció (15%), valamint az elemi alapkészségek (16%) szignifikáns hozzájárulása mutatható ki a beszédhanghallás fejlettségéhez. A ritmus diszkriminációnak, a reprodukciós készségeknek (éneklés, tapsolás), valamint a családi háttérváltozóknak nincs szignifikáns magyarázó ereje. A teljes modell 50%-ban magyarázza a beszédhanghallás fejlettségét. Eredményeink igazolták, hogy az óvodáskori zenei fejlesztés hozzájárul a fonológiai képességek fejlődéséhez, ez pedig eredményesebbé teheti az olvasás és írástanulást. Előadásunkban a zenei nevelés gyakorlata számára adódó következtetéseket is megfogalmazunk.

Szakirodalom

Anvari, S. H., Trainor, L. J., Woodside, J., Levy, B. A. (2002): Relations among musical skills, phonological processing, and early reading ability in preschool children. *Experimental Child Psychology*, **83**. 111–130.

Patel, A.D. (2012): Language, music, and the brain: a resource-sharing framework. In: P. Rebuschat, M. Rohrmeier, J. Hawkins, & I. Cross (szerk.): *Language and Music as Cognitive Systems*. Oxford University Press, Oxford. 204-223.

The transfer effects of music learning in the light of recent research

Kelemen Judit

Kulcsszavak: transfer effects, music learning, recent research

Absztrakt

Besides the personality forming power of music learning, both its effects on enhancing the general level of aspiration and its transfer effects are also well-known among professionals. Although Zoltán Kodály called attention to these beneficial effects, the flattening of the once world famous Hungarian music education, the distortion of the Kodály system, the original intention and the fading of the once splendid results can be well perceived in the practice of everyday life.

It is a common feature of latest pedagogical efforts these days that a prominent role is given to arts and thus also to music education as forming the personality of children, self-expression and the development of various general abilities can all be related to the cultivation of various branches of art.

Examining the nervous system background of various musical activities (playing a musical instrument, singing and practising) performed regularly, the development of brain processes required for making music as well as the impact of music learning on emotional, social and cognitive abilities have become fruitful topics for brain researchers in recent decades. The primary aim of this presentation is to present the research, examinations and best practices carried out in connection with this. The experience gained in the Kodály school proves the most important correlations of music learning and performance in subjects of general knowledge and the favourable changes in the development of social relations in the same way as the Music Europe (MUS-E) programme launched by the world-famous violinist Lord Yehudi Menuhin in 1993, the central idea of which is to teach tolerance through the tools of the arts. And although Menuhin recommended and developed this programme specifically for children who are socially disadvantaged, unfortunately, the worrying tendencies of Hungarian society make it increasingly justified to make the general principles of the programme widely familiar.

In addition to the aims mentioned above, the presentation will explore the beneficial impact of music learning with regard to creativity, logical thinking, mathematical skills, speech (vocabulary, linguistic memory and verbal fluency), reading (preparation and development) and foreign language learning by focussing on the results of recent research.

Szakirodalom

Asztalos Kata (2012): A zenei képességek és a zenei műveltség kutatása. *Iskolakultúra*, **22**. 10. 78-92. 2018 február 21-i megtekintés, Elektronikus Periodika Adatbázis, http://epa.oszk.hu/00000/00011/00169/pdf/EPA00011_Iskolakultura_2012-10_076-092.pdf

Bónis Ferenc (1982, szerk.): *Visszatekintés. Kodály Zoltán – összegyűjtött írások, beszédek, nyilatkozatok. I-III.* Zeneműkiadó Vállalat, Budapest.

Csébfalvi Éva: *A Music-Europe (MUS-E) multikulturális mintaprogram magyar módszere.* 2018 február 21-i megtekintés, OFI, <http://ofi.hu/music-europe-mus-e-multikulturalis-mintaprogram-magyar-modszere>

Gévainé Janurek Márta (2010): *A zenei hallásképességek fejlődése és összefüggése néhány alapképességgel 4-8 éves kor között*. Kézirat. SZTE BTK, Neveléstudományi Tanszék, Szeged.

Gombás Judit (2014): A zenei tevékenységek pszichológiai hatásai. In: Torgyik Judit (szerk.): *Sokszínű pedagógiai kultúra*. 239- 243. 2018 február 21-i megtekintés, IRI, <http://www.irisro.org/pedagogia2014januar/0312GombasJudit.pdf>

Gombás Judit, Stachó László (2004): Matematikai és zenei képességek vizsgálata 10-14 éves gyerekeknél. *Tudomány és Lélek*, **6** (OTDK-különszám), 50–65. 2017. április 13-i megtekintés, http://elib.kkf.hu/okt_publ/tek_2006_35.pdf

Kelemen Judit (2014): Introducing Intercultural Elements into Lower Primary Music and Art Education. In: Judit Kádár, Beáta Szép, Krisztina Nagy, Renáta Zsámba (szerk.): *International Strategies in Higher Education: Conference proceedings*. Eszterhazy Károly Főiskola, Eger, 2014. 83-90.

Kismartony Katalin (2011): Tizenkét évvel a MUS-E program budapesti kísérleti szakaszának befejezése után – Milyen eredményeket hozott a „tanítóknak, a tanároknak” a program? In: Döbrössy János (szerk.): *Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Karának Tudományos Közleményei*. **XXXIII.** Ének-Zene-Nevelés. ELTE, Budapest, 51-71.

Laczó Zoltán (2002): Zenepedagógia és társadalom. In: Székelyi Mária (szerk.): *Hang és lélek. Új utak a zene és társadalom kapcsolatában*. Magyar Zenei Tanács, Budapest. 83-94.

Nemzetközi Menuhin Alapítvány honlapja [International Yehudi Menuhin Foundation] 2018 február 21-i megtekintés, <http://www.menuhin-foundation.com/>

A köznevelési intézmények művészetpedagógiai módszertani megújítása

Körmendy Zsolt

Kulcsszavak: Módszertan, innováció, közoktatás, tanár-továbbképzés

Absztrakt

A prezentáció a művészeti felsőoktatási intézmények számára a fenti címmel kiírt európai uniós pályázatot mutatja be. Szinte állandósult igény a módszertani megújulás, az innováció az oktatásban. Sajátos terület a zeneoktatás, ahol egyrészt éppen a megőrzés, a hagyomány átörökítése a feladat, másrészt ez az a terület, amellyel kapcsolatban a közvélemény is úgy vélekedik, és a kutatások is azt állapítják meg, hogy jelentős módszertani fejlesztésre, általános szemléleti megújulásra lenne szükség, különösen ami a közoktatást illeti. Ennek a megújulásnak egyik kulcsa a zenetanárképzés lenne, a másik stratégiai terület, amelyen áttörést lehetne elérni, a tanár-továbbképzés. Az utóbbit célozza meg a pályázat keretében fejlesztendő nevelési-oktatási program, amely tartalmával és a hozzá kapcsolódó továbbképzéssel erre a módszertani megújulásra törekvő pedagógusokat hivatott támogatni, hozzájárulni tanári repertoárjuk bővítéséhez. A projekt kiemelt célja: a köznevelési intézmények

- művészetpedagógiai módszertani megújítása,
- művészeti eszköztárának bővítése,
- a méltányos és minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása,
- a köznevelés eredményességének, hatékonyságának erősítése.

A pályázó konzorcium tagja a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, amelynek tanárképzési csoportja egy átfogó, minden fontos zenepedagógiai területet érintő program kidolgozására vállalkozott. A program megalkotására projektcsoporthoz jött létre az Egyetem oktatói és hozzájuk csatlakozó, közoktatásban tevékenykedő fejlesztők részvételével. A csoport által kidolgozott tematika a következő nyolc területet foglalja magában:

1. Zenei belenevelődés
2. Zene és mozgás
3. Zene és kreatív játék
4. Közösségi éneklés
5. Zeneközvetítés, zenehallgatás
6. Zenei írás-olvasás
7. A hangszerjáték gyakorlata
8. A gyakorlás módszertana

A projekt további szakaszában e témakörök mentén kerülnek kidolgozásra a szakmai tananyagok, a nevelési-oktatási programok, módszertani segédletek, valamint a pedagógiai továbbképzések, formális, non-formális és informális tanórai és tanórán kívüli programok, programcsomagok és a mindezekhez kapcsolódó eszközök, módszertani anyagok. Mindez fontos adalékul szolgálhat az új Nemzeti Alaptanterv zenei fejezetének kidolgozásához is.

A prezentáció a projekt előkészítését, első tervezési szakaszát, valamint a fejlesztés gyakorlatban történő kipróbálásának és vizsgálatának első tapasztalatait mutatja be, érintve a legfontosabb elméleti kérdéseket, előrevetítve a projekt eredményeként megalkotott nevelési-oktatási program alkalmazásának lehetőségeit és remélt eredményeit.

Szakirodalom

110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról. *Magyar Közlöny*, 2012. 66.sz. 10784-10789.

3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról. *Magyar Közlöny*, 2011. 8. sz. 799-780.

Burián Miklós (2012): Miért nem szeretik a gyerekek az ének-zene órát? *Új Pedagógiai Szemle*, **62.** 4-6. sz. 165-174.

Janurik Márta (2009): Hogyan viszonyulnak az általános és a középiskolás tanulók a klasszikus zenéhez? *Új Pedagógiai Szemle*, 2009/7, 47–64.

Kokas Klára (1972): *Képességfejlesztés zenei neveléssel*. Zeneműkiadó, Budapest.

Pásztor Zsuzsa (2007): *Új utak a zeneoktatásban*. Trefort Kiadó.

Turmezeyné Heller E.-Balogh L. (2009): *A zenei tehetséggondozás és képességfejlesztés*, Kocka Kör.;

Vas Bence (2015): *Zenepedagógia tankönyv*. Pécsi Tudományegyetem

Az IKT-eszközök használata az ének-zene órák zenehallgatási szakaszában

Lehotka Ildikó

Kulcsszavak: IKT-eszközök, zenehallgatás, ének-zene óra

Absztrakt

Kétségtelen, hogy az oktatást segítő lehetőségek között az infokommunikációs technológia a legfontosabbak egyike. A tanulás és a tanítás folyamata átalakul, változik, a tanárok egy része (különösen az 1964 előtt születettek) nehezen azonosul a gyorsan fejlődő és egyre jobb minőségű IKT-eszközök használatával. Néhány tantárgy tanításához – mint az idegen nyelvek, a matematika, a természettudományos tárgyak – gyakrabban használják az IKT-eszközöket, az ének-zene órákra ez kevésbé jellemző (Lakatosné, 2010). Már az 1932-es tantervben is szerepel a gramofon használatára való javaslat, így elmondható, hogy az IKT-eszköz oktatási gyakorlatba emelését szinte a gramofon széles körű elterjedésével egy időben tartják szükségesnek. A legújabb, XX-XXI. századi IKT-eszközök használata nem jelenik meg a szükséges értékben és módon az ének-zene órákon. Ennek egyik fő oka lehet sok iskolában a szaktanterem, a DVD-játszó, a számítógép és internetkapcsolat hiánya. A már korábban említett pedagógus-korosztály tagjainak olykor pszichés eredetű idegenkedése a modern audio-vizuális eszközök használatától szintén a lehetséges okok közé sorolható.

Egy 2013-as tanulmány szerint a zenetanárok és ének-zene tanárok 15-20 éve szinte elképzelhetetlennek tartották a tanórai számítógép-használatot (Baráth – Bekényi, 2013. 2.). Ma már rendelkezésre állnak olyan számítógépes programok, internetes oldalak, amelyek segíthetik az oktatást és a tanulást, de ezek révén sem mérhető egzakt módon a zenehallgatási képesség fejlődése, eredményessége. Az általános és középiskolai ének-zene tanórák zenehallgatási szakasza rövid, néhány perces (hiszen az elméleti anyag a fontosabb, annak elsajátítását könnyebb lemérni), vagy sok esetben el is marad egy mű, műrészlet meghallgatása. A tanórai zenehallgatás tehát háttérben marad, a művek bemutatása a hagyományos módon történik: hanglemezzel, esetleg DVD-felvételről szól meg a darab, az internet használata sajnos, nem gyakori.

A tanárképzés az informatikai lehetőségeket alig veszi figyelembe, így az ének-zenetanár-képzésben részt vevő hallgatók (akiknek a száma egyre csökken) a maguk szerzte ismeretekre épít. Több egyetem is kínálja az ének-zene – informatika szakpárt, a hallgatók túlnyomó része mégis más szakot választ az ének-zene mellé. A zeneművészeti ének-zenetanár-képzés tantervének és napi gyakorlatának azonban része az IKT-eszközök használata.

A tanórai és az otthoni zenehallgatás olyan részfeladat, melyhez jól lehet használni az IKT-eszközöket, a világhálót. Az ének-zene órák egyik feladata a (komoly)zene iránti érdeklődés felkeltése, amelyet jól kiegészíthet az otthoni, esetleg közösen végzett, okos eszközökhöz kötött zenehallgatási feladatok megoldása.

Szakirodalom

Albertné Balogh Márta (2014): *Harmadik daloskönyvem*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.

Albertné Balogh Márta (2016): *Negyedik daloskönyvem*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.

Baráth Zoltán – Bekényi József (2013): *A zeneoktatásról – Bevezetés. Tanulmányok a zeneművészeti ág módszertani fejlesztéséhez*. 2018. 01. 15-i megtekintés, OFI [on-

line]http://ofi.hu/sites/default/files/attachments/mzmsz_modszertani_fejlesztés_zene.pdf

Dohány Gabriella (2014): Háttérváltozók és a zenei műveltség összefüggéseinek vizsgálata középiskolások körében. *Magyar pedagógia*, **14.** 2. sz. 91–114. 2018. 01. 10-i megtekintés, Magyar pedagógia [on-line] http://www.magyarpedagogia.hu/document/2_Dohany_MP1142.pdf7

Dudás Anna (2010): Az ének-zene tanárképzés átalakulása az Eszterházi Károly Főiskolán 2010. 5. 17. 2018. 01. 10-i megtekintés, *Parlando* [on-line] <http://www.parlando.hu/DudasAnna.htm>.

Hunya Márta (2015): eLEMÉRÉS 2011-2015 OFI. 2018. 01. 10-i megtekintés, OFI http://ikt.ofi.hu/ikt/wp-content/uploads/eLEMERES_2015.pdf

Így segített enyhíteni a tanárháányt 30 évig az Iskolatelevízió. 2018. 01. 10-i megtekintés, http://hvg.hu/kultura/20140129_otven_eve_indult_az_iskolatelevizio

Kárpáti Andrea (2008): Tanárképzés, továbbképzés. In: Fazekas Károly, Köllő János és Varga Júlia (szerk.): *Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért*. Ecostat, Budapest. 193-217.

Kerettanterv, ének-zene 1-4. osztály A és B változat. 2018. 01. 09-i megtekintés, http://kerettanterv.ofi.hu/01_melleklet_1-4/index_alt_isk_also.html

Kerettanterv, ének-zene 9-10. osztály, A és B változat. 2018. 01. 09-i megtekintés, http://kerettanterv.ofi.hu/03_melleklet_9-12/index_4_gimn.html

Kerettanterv, ének-zene osztály 5-8. osztály A és B változat. 2018. 01. 09-i megtekintés, http://kerettanterv.ofi.hu/02_melleklet_5-8/index_alt_isk_felso.html

Király Katalin (2013): *Ének-zene* 5. Mozaik Kiadó
Laczó Zoltán (1987): Zenehallgatás. In: Lukin Lászlóné – Lukin László – Laczó Zoltán: *Ének-zene* 7-8. osztály. Tankönyvkiadó, Budapest.

Laczó Zoltán (é. n.): *Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában*. Tankönyvkiadó, Budapest.

Lakatosné Török Erika (2010): *Informatikai kompetencia, oktatási stratégiák és módszerek a pedagógiai innováció szolgálatában – vizsgálatok nemzetközi fejlesztő programban részt vevő pedagógusok körében*. Disszertáció. SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola, Szeged. 104. 2018. 01. 05-i megtekintés, http://doktori.bibl.u-szeged.hu/750/1/Doktori_%C3%A9rtekez%C3%A9s_Lakatosn%C3%A9_T%C3%B6r%C3%B6k_Erika.pdf

Pankraz, Dan: Generation C. 1018. 01. 10-i megtekintés, <http://class.classmatandread.net/Segmentation/-genc.pdf>

Prensky, M. (2001): *Digital Natives, Digital Immigrants II: Do They Really Think Differently?* On the Horizon, 9. 6. sz. 15–24.

Rápli Györgyi – Szabó Katalin (2013): *Énekeskönyv 6.* Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.

Süle Ferenc (2013): *Első daloskönyvem.* Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.

Süle Ferenc: (2014): *Második daloskönyvem.* Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.

Tanterv és utasítások a Népiskola számára (1932). Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest.

Webster, Peter R. (2010-2015): Computer-Based Technology and Music Teaching and Learning. 2018. 01. 09-i megtekintés, 2000-2005 <http://peterrwebster.com/pubs/Bresler.pdf>

Az ének-zene oktatás jelenkora, továbbhaladási lehetőségei, irányjai, és a zene pozitív hatásai a saját tanítási gyakorlatom alapján

Molnár Ágnes

Kulcsszavak: zeneoktatás, játékos zenetanulás, zenei játékok, a mobiltelefon lehetőségei

Absztrakt

A művészetek, ezen belül az iskolai ének-zene oktatás, a mai magyar szülői társadalom fontossági sorrendjében, az utóbbi évtizedben a tantárgyi rangsor legalsó szintjére került, tapasztalataim szerint. Míg a korábbi két évtizedben – mióta énektanárként a pályán dolgozom – a családok versengtek városunkban azért a lehetőségért, hogy gyermekük a zenét heti öt órában tanuló ének-zene tagozatos, majd később orientációs jelleggel heti három órában tanulók közé tartozhasson, ma egyre kevesebben tartják mindezt fontosnak gyermekük lelki, szellemi, testi, szociális fejlesztésének adekvát ingyenes, iskolai eszközeként. Előadásomban elsőként röviden be szeretném mutatni, a zenei nevelés, ezen belül a zenehallgatás, az éneklés, a hangszeres játék - általam is tapasztalt- áldásos hatásait a fejlődő gyermekekre példákkal illusztrálva, majd saját tanítási gyakorlatom egyedi fejlesztő, egyben érdekes mozzanatait, feladatait, lehetőségeit, eredményeit, illetve a modern technikai vívmány, a gyermekek és a hallgatók kezéből kivehetetlen mobiltelefon néhány felhasználási lehetőségét az énekórai tanulás és a tanítás eszközeként. Módszereim, feladataim alapvetően a Kodály-koncepció alkalmazásán alapulnak, melyeket a ma követelményeinek megfelelően egészíték ki tanóráimon főként saját ötleteimmel. Ezen különlegesnek mondható zenei fejlesztő munkám leginkább az alsó tagozat azon osztályaiban történik, ahol iskolába lépő koruk óta tanítom a gyerekeket heti két, illetve három órában, amikor a legfogékonyabbak minden játékos megtanulására, és az órakeret is lehetőséget ad a készségek fejlesztésére, illetve a tanító szakos hallgatóknál, akik hozott tudásanyaga gyakran kiegészítésre szorul, illetve olyan segítségadásra van szükségük, amit hazavihetnek, és önállóan használhatnak fel szakvezetői magyarázat után.

Szakirodalom

Asztalos Kata és Csapó Benő (2015): Zenei képességek online diagnosztikus mérése. In: Csapó Benő és Zsolnai Anikó (szerk.): *Online diagnosztikus mérések az iskola kezdő szakaszában*. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest. 245-267. 2016. 03. 25-i megtekintés, [on-line] http://www.edu.u-szeged.hu/kkcs/sites/default/files/legfrissebb/2015/Asztalos_Csapo_2015_Zenei_kepesseg_online.pdf

Gévayné Janurik Márta (2010): *A zenei hallási képességek fejlődése és összefüggése néhány alapképességgel 4-8 éves kor között*. 35-43 p. Disszertáció. Szeged: Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Doktori Iskola. 319 . 2016. 03. 25-i megtekintés, [online] http://www.edu.u-szeged.hu/phd/downloads/gevayne_janurik_ertekezes.pdf

Janurik Márta - Józsa Krisztián (2013): „A zenei képességek fejlődése 4 és 8 éves kor között” *Magyar Pedagógia* **113.** 2. sz. 75–99. 2016. 03. 25-i megtekintés, [online] http://www.magyarpedagogia.hu/document/1_Janurik_MP1132.pdf

Kuti Béla (2009): Gondolatok a korszerű iskoláról, művészetoktatásról, zenei nevelésről. Magyar

Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége honlapja, 2016. 03. 25-i megtekintés,
http://www.mzmsz.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=93:gondolatok-a-korszr-iskolarol-mveszetoktatasrol-zenei-nevelesrl&catid=10:elmeleti-anyagok&Itemid=11

Zene, pedagógia, hitvallás – Leonard Bernstein (1918-1990)

Nagy Enikő Márta

Kulcsszavak: polihisztor, integráció, átadás, hitvallás

Absztrakt

Talán többen emlékeznek a '70-es évekből a Magyar Televízióban sugárzott zeneismertető sorozatra: Leonard Bernstein, a világhírű karmester, zongoraművész és zeneszerző a New York-i Filharmonikusokkal tartott lenyűgöző előadásain világszerte milliók nőttek fel és váltak egy életre hangversenylátogatóvá.

Jól láthatjuk a YouTube-on található számos felvételén, hogy Bernstein magával ragadó szuggesztivitással és pedagógiai érzékeléssel rendelkezett; a pályatársak és más kollégák is sokan felemlegették ezeket a képességeit. Ha Bernstein életén végigtekintünk, szinte kínálja magát a lehetőség, hogy zenei polihisztor alkatát egyre jobban megismerve igen értékes pedagógiai tanulságokat figyeljünk meg.

A „reneszánsz jelenség”, a zeneművészet minden ágát kiválóan művelő muzsikusként saját magáról azt vallja, hogy sokkal inkább tanár ő, mint bármi más. Vajon mit jelenthetett ennek az integrált egyéniségnek a tanári attitűd? Az előadás folyamán látható felvételek igazolják nyilatkozatát: „Egy valamit azonban remélem, soha nem teszek: nem »ereszkedek le«, nem mondok tündérmeséket [...]” Partnerség a diákokkal, egyenrangúság a kollégákkal – utóbbi jól érzékelhető Mozart zongoraversenyének előadását látva – csak egy olyan „pedagogosz”-i szeretetből származhat, amely kínlódik az igazságért és mindig a tárgyról beszél. Így még talán az is megbocsátható, ha a cél érdekében az indulatok néha a végsőkig összecsapnak, ahogyan a West Side Story zenei felvételének werkfilmjében.

Előadásai, amelyeket fiataloknak tart a Carnegie Hallban, a legnagyobb zenei igazságokat közli és mély bölcsességeket tartalmaz, ugyanakkor lenyűgözően egyszerű, laza stílusától minden magától értetődővé válik. A Harvard Egyetem diákjainak szóló kurzusán muziko-lingvisztikai tudományos fejtegetéseinek lehetünk tanúi: honnan jövünk és hová tartunk a zenében. Itt beleláthatunk abba is, mennyire komplex módon gondolkodik Bernstein a világról.

Az előadás folyamán röviden kitérünk a szülői háttérre: hogyan kapja meg a különleges szellemi képességű gyermek az otthoni intellektuális légkörben a lelki-szellemi kötőanyagot? Bernstein még az életével is tanít, hitvallásával pedig szenvedélyesen képviseli és adja át az élet iránti elkötelezettségét.

Szakirodalom

Bernstein, Leonard (1979): *A megválaszolatlan kérdés*. Zeneműkiadó, Budapest.

Bernstein, Leonard (1976): *A muzsika öröme*. Gondolat Kiadó, Budapest.

Bernstein, Leonard (1974): *Hangversenyek fiataloknak*. Zeneműkiadó, Budapest.

Juhász Előd (1972): *Bernstein Story*. Zeneműkiadó, Budapest.

Juhász Előd (1988): *Bernstein és Budapest. Bernstein Story II*. Szabad Tér Kiadó, Budapest.

Internet:

Leonard Bernstein Conducts West Side Story. 1984. DVD.

részlet Mozart G-dúr zongoraversenyéből (K. 453), előadják a Bécsi Filharmonikusok, L. Bernstein vezényletével és szólójával (a Musikverein hangversenyterme, 1981 – részlet)

<https://www.youtube.com/watch?v=F68Mf7pXZCc>

What Does Music Mean? – részlet

<https://www.youtube.com/watch?v=rxwWlQNGeKE>

Bernstein Playing Rock Music – teljes)

<https://www.youtube.com/watch?v=ygn7ORgPbEE>

The Unanswered Question 1973 4 The Delights & Dangers of Ambiguity – részlet)

<https://www.youtube.com/watch?v=hwXO318ASSg>

A humor a zenei nevelésben

Nagy Sándor Imre – Bandi Szabolcs Ajtony – Révész György

Kulcsszavak: humor, zenei nevelés, zeneoktatás, nevelésmódszertan

Absztrakt

A zene egy ősidők óta velünk élő, életünk minden mozzanatát átszövő egyetemes emberi univerzálé. Minden kultúrában megtalálható valamilyen formában, legrégebbi tárgyi bizonyítékai szinte a modern ember kialakulásával egyidősek. Ennek ellenére természettudományos szempontból számos rejtélyes és megfoghatatlan jellegzetessége és tulajdonsága van. A beszéd és zene idegéletteni mechanizmusai nagy átfedéseket mutatnak egymással. A zene kialakulásában két fontos elmélet született, melyek szerint a zene és a nyelv egy töről fakad, egyikből egy érzelmi kommunikációs forma lett (ez az ének és zene), míg a másiktól egy referenciális, egzakt, leíró közlési forma (ez a beszéd) (Brown 2000, Mithen 2005). A zene funkciója, mint érzelmi kommunikáció olyan szociális jelenségek kialakulásában és erősítésében játszik szerepet, mint a társas kapcsolat, szociális kogníció, ko-pátia, kommunikáció, mozdulatok koordinációja, kooperáció és a csoportkohézió növelése (Koelsch 2014).

Hasonlóan a zenéhez, a humor is egyfajta kifejezési forma, szerepe is a társas környezetben tud igazán kibontakozni. Funkciójáról is több elmélet született, a legismertebbek közé tartozik a feloldási elmélet, az inkongruencia elmélet vagy a felsőbbrendűségi elmélet (Attardo 1994). Tudjuk továbbá, hogy számos híres komolyzenei szerző használt műveiben többek között utalásokat, különféle „megzenésített” karaktereket vagy stílusbeli inkongruenciákat humoros célzattal. Próbakutatásunkban bizonyítottuk, hogy a zenei humor észlelésének gyakorisága és az észlelt poén intenzitása, az aktív zenéléssel eltöltött évek számától függ. Továbbléptetve a gondolatot, vajon a zenei humor beépítése és tudatos alkalmazása a zeneoktatás módszertanába, képes-e elősegíteni a növendékek zenei kifejezőképességének fejlődését? Példának okáért megemlíthetjük, hogy a humor nagymértékben oldja a gátlásokat, segít a stressz levezetésében és a humorosan inkongruens elemek tudatosítása elősegítheti a kontrasztáló zenei elemek dinamikai kiemelését, így azok a poénos kontextusban könnyebben megszólalhatnak.

Korábbi kutatásunkban a zenei humor megjelenési formáit 9 taxonómiai csoportba osztottuk. Jelen tanulmányunkat gondolatébresztőnek szánjuk, vajon ezen 9 csoport köré épülő alapvető zenei elemek humoros megélése minként tudja segíteni a zeneoktatásban résztvevők fejlődését.

Szakirodalom

Attardo, Salvatore (1994): *Linguistic theories of humor* (Humor Research 1). Mouton de Gruyter, Berlin, New York.

Brown, Steven (1999): 'The "Musilanguage" Model of Music Evolution. In: Wallin Nils L.–Merker,

Björn–Brown, Steven (szerk.) *The Origins of Music*. The MIT Press, Cambridge. 271–301.

Koelsch, Stefan (2014): Brain correlates of music-evoked emotions. *Nature Reviews Neuroscience*. 15. 3. sz. 170-180.: 175.

Mithen, Steven (2006): *The Singing Neanderthals: the Origins of Music, Language, Mind and Body*.
Weidenfeld & Nicholson, London.

Nagy et al.: Humor a zenében: egy elővizsgálat tapasztalatai (megjelenés alatt)

Ritmus - játék - fejlesztés. Ritmikai fejlesztőprogram 1. osztályosok számára

Pethő Villő – Mucsi Gergő – Surján Noémi

Kulcsszavak: ritmikai készségek, készségfejlesztés, transzferhatás

Absztrakt

Az ének-zeneoktatás jelentőségét, módszertani megújulásának szükségességét a gyakorlati tapasztalatok mellett transzferhatás vizsgálatok, motivációkutatások és attitűdvizsgálatok is alátámasztják (pl. Janurik, 2007; Janurik és Józsa, 2012; Janurik és Pethő, 2009). Nemzetközi kutatások megerősítették, hogy a zenei készségek fejlettsége más területekre is hatással van: a ritmikai készségek fejlettségi szintje összefügg fontos nyelvi készségekkel, pl. a fonológiai tudatossággal, a ritmusfejlesztés pozitív hatással van az olvasási képesség fejlődésére is (Anvari és mtsai, 2002; Moritz és mtsai, 2013). Az olvasás megfelelő szintje minden további tanulási folyamat előfeltétele (Csapó és Csépe, 2012), ezért a ritmusfejlesztés közvetetten a tanulók teljes tanulási-megértési folyamatát is segíti. Janurik és Józsa (2016) kutatásai megmutatták, hogy a ritmikai készségek fejlettsége összefügg fontos iskolai alapkészségek fejlettségével.

A ritmusészlelés, a ritmikai mintázatok feldolgozása korán, már hét-kilenc hónapos csecsemőknél beazonosítható (Trehub és Thorpe, 1989). A ritmikai készségek korai megjelenését és gyors fejlődését igazolja pl. Davidson és Colley's (1987). Erősné és munkatársai (1993) kutatásai alapján a ritmikai készségek öt- és hétéves kor között ugrásszerű növekedésnek indulnak, tízéves korig gyorsan fejlődnek, később lelassulnak. Ezek az eredmények azt támasztják alá, hogy a ritmikai készségek fejlődése más percepciók készségei, pl. a hangmagasság percepcióhoz képest gyorsabban megy végbe, valamint a szenzitív időszak is korábbra tehető.

Ezekre az eredményekre alapozva kutatócsoportunk az énekórákhoz kapcsolódó ritmikai fejlesztőprogramot dolgozott ki első osztályos tanulók számára, melynek segítségével a ritmikai készségek élményszerűen, eredményesebben fejleszthetőek. Az előadás során bemutatott, héthónapos program tartalomhoz kötött fejlesztés, mely az ének-zene tanórákba épül be. A 2017 novemberében indult kísérletben egy megyeszékhely nyolc általános iskolájának elsőosztályos tanulói vesznek részt. A szisztematikusan felépített program célja, hogy a ritmikai készségeket játékos formában fejlesszük az énekórák keretein belül, alkalmanként 10-15 perces időtartamban. Célunk, hogy az érdeklődést felkeltsük, hogy a résztvevő gyerekek belső motivációja pozitívan változzon, szorongásuk csökkenjen, önbizalmuk erősödjék, az aktív zenei tevékenységhez kapcsolódó pozitív attitűdök alakuljanak ki és erősödjének meg.

Szakirodalom

Anvari, S. H., Trainor, L. J., Woodside, J. és Levy, B. A. (2002): Relations among musical skills, phonological processing, and early reading ability in preschool children. *Experimental Child Psychology*, 83. 111–130.

Csapó Benő és Csépe Valéria (2012): Bevezetés. In: Csapó Benő és Csépe Valéria (szerk.): *Tartalmi keretek az olvasás diagnosztikus értékeléséhez*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 9-16.

Davidson, L., és Colley, B. (1987): Children's rhythmic development from age 5 to 7: Performance, notation, and reading of rhythmic patterns. In: Davidson, L., és Colley, B. (szerk.): *Music and child development*. Springer, New York. 107-136.

Erős Istvánné (1993): *Zenei alapképesség*. Akadémiai Kiadó. Budapest.
Janurik Márta (2007): Áramlatélmény az iskolai ének-zeneórákon. *Magyar Pedagógia*, **107**. 4. sz. 295–320.

Janurik Márta és Józsa Krisztián (2012): A zenei képességek fejlődése – egy három hónapos zenei fejlesztő kísérlet eredményei. In: Kozma Tamás és Perjés István (szerk): *Új kutatások a neveléstudományban* – 2011. Akadémiai Kiadó, Budapest. 63-80.

Janurik Márta és Józsa Krisztián (2016): A zenei képességek összefüggése a DIFER készségekkel óvodáskorban. *Neveléstudomány: Oktatás – Kutatás – Innováció*, **4**. 1. sz. 49–69.

Janurik Márta és Pethő Villő (2009): Flow élmény az énekórán: a többségi és a Waldorf iskolák összehasonlító elemzése. *Magyar Pedagógia*, **109**. 3. sz. 193–226.

Moritz, C., Yampolsky, S., Papadelis, G. Thomson, J. and Wolf (2013): Links between early rhythm skills, musical training, and phonological awareness. *Reading and Writing*, **26**. 5. sz. 739–769.

Trehub, S. E., és Thorpe, L. A. (1989): Infants' perception of rhythm: Categorization of auditory sequences by temporal structure. *Canadian Journal of Psychology/Revue canadienne de psychologie*, **43**. 2. sz. 217.

A zenehallgatás jelentősége a mindennapi életben

Pintér Tünde Kornélia

Kulcsszavak: zenehallgatás, zenei preferencia, zenei stílusok, zenehallgatási szokások, fogyasztói társadalom

Absztrakt

A zenehallgatás egy mindenütt előforduló jelenséggé vált a modern világunkban. Az iskolai környezet mellett a zene számos közegben megjelenik; jelen van otthon, autóban, buszon, vonaton, boltokban, bevásárlóközpontokban, szórakozóhelyeken és egyéb intézményekben (North, Hargreaves és Hargreaves, 2004). Ebből kifolyólag a nemzetközi kutatások alapvetően a következő kérdésekre keresik a választ: mit, hol, hogyan és miért hallgatnak az emberek a mindennapokban. A felgyorsult technológiai fejlődésnek köszönhetően a zenehallgatási szokások alapvetően megváltoztak (Hargreaves és North, 1999; Krause & North, 2016, Krause, North és Hewitt, 2015). Az internet előretörése, a különböző zenei fesztiválok népszerűsége egy új fogyasztói társadalmat hozott létre (Brown és Knox, 2016).

Jelen kutatás célja, hogy bemutassa az előzetes tanulmányok megállapításait, valamint bepillantást nyújtson egy általános iskolás tanulók körében végzett pilot mérés eredményeibe. A kutatás a következő kérdésekre keresi a választ, hogyan viszonyulnak a tanulók a zenéhez? Mi jellemzi a hallgatóság zenefogyasztását és zenehallgatási szokásait a társadalomban?

Az eredmények alátámasztják a zenehallgatás kiemelkedő szerepét a társadalomban (North, Hargreaves, O'Neill, 2000). A pilot mérésben résztvevő tanulók többsége napi szinten több órán keresztül hallgat zenét szabadidejében. Mindemellett a kutatás szignifikáns összefüggést mutat a zenehallgatás és az utazás alatt (buszon, autóban stb.) történő zenehallgatás között. A könnyűzene térnyerését a klasszikus zenei stílusokkal szemben (Dohány, 2014), a jelen kutatás is alátámasztja, miszerint a pop zene a leggyakrabban hallgatott zenei stílus a tanulók körében, míg a klasszikus zenei stílusok iránt fokozatos ellenállás mutatkozik meg az életkor előrehaladtával. A tanulók nagymértékű zenefogyasztása felveti azt a kérdést, hogy a mindennapos zenehallgatás milyen funkciókat lát el az egyének életében. Mindehhez további kutatásokra van szükség.

Szakirodalom

Brown, S. C. és Knox, D. (2016): Why go to pop concerts? The motivations behind live music attendance. *Musicae Scientiae*, 1–17.

Dohány, G. (2014): Háttérváltozók és a zenei műveltség összefüggéseinek vizsgálata középiskolások körében. *Magyar Pedagógia*, **114.** 2. sz. 91–114.

Hargreaves, D. J. és North, A. C. (1999): The functions of Music in Everyday Life: Redefining the Social in Music Psychology. *Psychology of Music*, 27. sz. 71–83.

Krause, A. E. és North, A. C. (2016): Music listening in everyday life: Devices, selection methods, and digital technology. *Psychology of Music*, **44.** 1. sz. 129 –147.

Krause, A. E., North, A. C. és Hewitt, L. Y. (2015): Music listening in everyday life: Devices and choice. *Psychology of Music*, **43.** 2. sz. 155–170.

L. Nagy, K. (2002): Az ének-zene tantárgy helyzete és fejlesztési feladatai, *Új Pedagógiai Szemle*, **52**. 11. sz. 157–170.

Law, W-W. és Wo, W-C. (2015): Popular music and school music education: Chinese students' preferences and dilemmas in Shanghai, China. *International Journal of Music Education*, **33**. 3. sz. 304–324.

North, A. C., Hargreaves, D. J. és Hargreaves, J. J. (2004): Uses of Music in Everyday Life. *Music Perception*, **22**. 1. sz. 41–77.

North, A. C., Hargreaves, D. J. és O'Neill, S. A. (2000): The importance of music to adolescents. *British Journal of Educational Psychology*, 70. sz. 255–272.

A „Kodály vs. Curwen Módszer” sajtóvita Angliában (1979-1992) – Adalék a Kodály Zoltán elvein alapuló zenepedagógia nemzetközi recepciójának történetéhez

Polyák Zsuzsanna

Kulcsszavak: zenepedagógia, Kodály-koncepció, Curwen Módszer, Anglia, sajtóvita

Absztrakt

Az angliai zenei szaksajtóban 1979 és 1992 között négyszer (1979-1980, 1985, 1990-1991, 1992) került sor vitára a Kodály koncepció és az annak egyik forrásául szolgáló, John Curwen (1816-1880) angol egyházfi és zenepedagógus munkásságára épülő Curwen Módszer hívei között. Az angliai recepció annyiban is különleges volt, hogy a Kodály-koncepció népszerűbbé válása egybeesett a Curwen Módszer újjáélesztésére tett kísérletekkel, amelyet hívei - angol kulturális örökség lévén - alkalmasabbnak találtak országuk zenei nevelésének megújítására. A Kodály nevével fémjelzett zenepedagógia nemzetközi sikere - véleményük szerint - egyúttal a Curwen Módszer eredményességének is bizonyítéka. Kodály maga írta pedagógiai műveinek angol kiadása előszavában: „Több angliai utam során, 1927-től, felfigyeltem a rendkívül fejlett iskolai éneklésre. Sok ösztönzést köszönhetek neki: segített, hogy fokozatosan teljessé tegyem gyermekeknek szánt munkámat. Nagyon örülök, hogy most viszonyozhatom az angoloknak, amit tőlük tanultam, és amit a mi magyarországi szükségleteinkhez alkalmaztam.” (Kodály, 1962) Kodály ezen kijelentése a Curwen Módszer melletti érvelés egyik fontos elemévé vált.

A vita főbb résztvevői a Curwen Módszer oldalán Bernarr Rainbow (1914-1998) elismert angol zenepedagógia-történész és William H. Swinburne (1907-1994) voltak, míg a Kodály-i zenepedagógiát Vajda Cecília (1923-2009), a Magyar Rádió Énekkarának egykori karnagya, a „Kodály Módszer” angliai meghonosítója, a Brit Kodály Akadémia (BKA) alapítója és évtizedeken át elnöke, valamint Gillian Skottowe Earl, a BKA későbbi elnöke képviselte. A sajtóvita elemzése nyomán az előadás az alábbi kérdésekre igyekszik választ adni:

1. A Curwen Módszer elkötelezettjeitől megjelenő írások a Kodály-i zenepedagógiáról összefüggenek-e a Curwen Módszer újjáélesztésére-népszerűsítésére tett kísérletekkel?
2. Milyen érvekkel támasztották alá a Curwen Módszer létjogosultságát? Mit szerettek volna elérni/orvosolni vele?
3. Mit kifogásoltak a Kodály koncepció kapcsán?

A vita során folytatott érvelés képet ad a Kodály koncepció angliai megítéléséről, adaptálásakor felmerült kérdésekről, nehézségekről, s egyúttal tanulságul szolgál annak magyarországi alkalmazásához is.

A kutatás alapját a LFZE Kodály Intézete Archívumában őrzött Vajda Cecília hagyaték dokumentumai (tanulmányok, cikkek, vázlatok, levelezés) képezték.

Szakirodalom

Rainbow, B. (1967): *The Land without Music: Musical Education in England 1800-1860 and Its Continental Antecedents*. Novello, London.

Rainbow, B. (1979): Curwen, Kodály and the Future, *Music Teacher*, **58**. 12. sz. 11-12.

Rainbow, B. (1980): *John Curwen: a short critical biography*. Novello, Sevenoaks.

- Rainbow, B. (1981): Tonic Solfa To-Day Journal of the Royal Society of Arts. 129, No. 5302, p. 685-686
- Rainbow, B. (1990): *Music in Educational Thought and Practice*. Boethius Press, Kilkenny.
- Rainbow, B. (1990): The Kodály Concept and its Pedigree, *British Journal of Music Education*, **7**. 3. sz. 197-203.
- Rainbow, B. (1991): Letter to the Editor. *British Journal of Music Education*, **8**. 2. sz. 183-184.
- Cox, G. (2010): Introduction to Selected Writings, In: Cox. G. és Plummeridge, C. (szerk.) Bernarr Rainbow on Music: *Memoirs and Selected Writings*. The Boydell Press, Woodbridge. 140-146.
- Curwen, J. (1986): *The Teacher's Manual of the Tonic Sol-fa Method* (1875), Boethius Press, Kilkenny.
- Curwen, J. S. (1985): *Singing for Schools and Congregations* (1843: edn. of 1853), Boethius Press, Kilkenny.
- Kodály Z. (1962): A karéneklés iskolája: Előszó. In: Bónis F. (szerk.): *Visszatekintés 3*. Argumentum, Budapest. 113.
- Simpson, K. (szerk) (1976): *Some Great Music Educators*. Novello, Kent.
- Vajda C. (1971): The Kodály Way of Music Education, *Education for Teaching*. 85. 37-46.
- Vajda C. (1980): *Back to Curwen or forward with Kodály*. Kézirat
- Vajda C. (1981): The Kodaly Heritage for Britain. *Chorale*. **2**. 2. sz. 6-8.
- Vajda C. (1985): Kodaly and Curwen. *Music Journal*, **51**. 6. sz. 132-133.
- Earl, G. S. (1985): Kodaly, Curwen, and British Success in Competitions. *A Music Journal*, **51**. 6. sz. 133.
- Vajda C. (1985): *Letter to the Editor* [Music Journal]. Kézirat.
- Vajda C. (1986): The Kodály Concept. *Music Journal*, **52**. 2. sz. 114-116.
- Vajda C. (1991): A reply to the article by Bernarr Rainbow, 'The Kodaly Concept and its Pedigree'. *British Journal of Music Education*, **8**. 1. sz. 73-76.
- Vajda C. (1992): Inner Hearing. *Music Journal*, **58**. 2. sz. 21.

Műkedvelő zenei együttesek és munkaerő-piaci kompetenciák

Polyák Zsuzsanna

Kulcsszavak: Közösségfejlesztés, zeneoktatás, zenei együttesek, munkaerőpiac, amatőr művészet

Absztrakt

Az előadás célja, hogy a munkaerő-piaci igények szempontjából összefoglalja az amatőr zenei együttesekben való részvétel transzferhatásait.

A szakirodalomban, de a közművelődési és zenei közbeszédben is gyakran elhangzik, hogy a kórusok és egyéb zenélő közösségek aktívan támogathatják és elősegíthetik a pozitív társadalmi változásokat, mind a közösség egészét, mind az egyén életútját tekintve. Szerepük túlmutat a kulturális örökség megőrzésén és továbbadásán, ill. szórakoztatáson. Ráadásul napjaink társadalmá egyre kevésbé értékeli a klasszikus és népzenei együttesek ezen hagyományos szerepeit, s a résztvevők száma is csökken. Ezért szükségesnek látszik, hogy új megközelítésekkel, a jelen társadalmá számára vonzó aspektusokat hangsúlyozva, a tevékenységeket új kontextusba helyezve minél szélesebb csoportokat megnyerjünk a közösségi alkotás és zenélés különböző formáinak. Az előadás egy ilyen lehetséges megközelítés bemutatására vállalkozik, a szakirodalomban publikált eredmények és empirikus vizsgálat alapján.

A vizsgálat alapját négy, „A közművelődési intézmények a kreatív iparral kapcsolatos alapkompentenciák fejlesztését elősegítő új tanulási formák szolgálatában” című TÁMOP pályázat nyújtotta. A pályázati programok céljának megfelelően, a megvalósítás során helyi alkotók irányításával 10-18 év közötti gyerekek és fiatalok ismerkedhettek meg különböző művészeti és kreatív ipari szakmákkal, mint (nép)zene, nép- és moderntánc, kézművesség, fényképészet stb.

A projektek egyúttal lehetőséget adtak arra, hogy figyelemmel kísérjük a közösségi művészeti tevékenység képesség- és személyiségfejlesztő hatásait az adott művészeti tevékenységhez szükséges munkaerő-piaci kompetenciák szempontjából. A résztvevők tapasztalatairól a program végén kérdőíves felmérés készült. Az így kapott eredményeket összevetettük az aktív zenélés dokumentált transzferhatásaival, ill. énekkari tagok körében végzett felméréssel. Az eredmények alapján az amatőr zenei együttesekben való részvétel számos készséget és attitűdöt fejleszt, amely előnyt jelenthet a munkaerő-piacon. Az előadás további célja ezért, hogy a kapott eredmények megerősítése és szélesebb körben való elismertetése érdekében ilyen irányú tudományos kutatásokat kezdeményezzen.

Szakirodalom

A tudástársadalom kiépítésének forrásai Magyarországon: a térszerkezetben és a szellemi vagyon növekedésének tényezőiben (2000). Oktatási Minisztérium, Budapest.

European Commission, (2010): EUROPE 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, 2018.01.31-i megtekintés.

(<http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLETE%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>)

How can cultural and creative industries contribute to economic transformation through smart specialisation?: Policy Handbook, (2012) European Union. 2018. 01. 31-i megtekintés.

[http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/20182/84453/120420_CCI_Policy_Handbook_\(FINAL\).pdf](http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/20182/84453/120420_CCI_Policy_Handbook_(FINAL).pdf)

Györgyi Z. (2012): *A képzés és a munkaerőpiac - Találkozások és töréspontok*. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest.

Hallan, S. (2015): *The power of music*. International Music Education Research Centre, London.

Holland, D. et al. (1998): *Identity and agency in cultural worlds*. Harvard University Press, Cambridge, MA.

Kodály, Z. (2007). *Viszatekintés 1*. (Bónis F., szerk.) Budapest: Argumentum.

Richards, G. és Palme, R. (2010): *Eventful cities: cultural management and urban revitalisation*. Routledge, London.

Kovács H. (2015): A kreatív ipar meghatározásai, jellemzői és jelentősége. Kulturális Szemle, 2. 2. sz. 2018.01.31-i megtekintés, Kulturális Szemle [on-line] <http://www.kulturalisszemle.hu/4-szam/junior-kutato-i-muhely/kovacs-henrietta-a-kreativ-ipar-meghatarozasai-jellemzoi-es-jelentosege>

Putman, R. D. (1994): *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton University Press, Princeton, NJ.

UNESCO (2006): Road map for arts education: Building creative capacities for the 21st century. 2018. 01. 31-i megtekintés,

http://www.unesco.org/fileadmin/multimedia/HQ/CLT/CLT/pdf/Arts_Edu_RoadMap_en.pdf

University of Kent Careers and Employability Service (2014 comp.): What are the top ten skills that employers want?, 2018.01.31-i megtekintés, <https://www.kent.ac.uk/careers/sk/top-ten-skills.htm>

**Felfedezőúton -
komplex művészeti nevelési program Zuglóban évente tizenkét ezer fiatalnak**

Solymosi Tari Emőke

Absztrakt

A Zuglói Filharmónia szervezésében, a Zuglói Szent István Zeneházban 2011 ősze óta egyedülálló komplex művészeti nevelési program valósul meg *Felfedezőúton* címmel. A Záborszky Kálmán karmester, művészeti vezető által kezdeményezett és Solymosi-Tari Emőke zenetörténész által szerkesztett és vezetett program keretén belül eddig 235 összművészeti előadás zajlott le, összesen 70.500 zuglói fiatalnak. Tavasszal az 5-től 10 éveseknek, ősszel pedig a 10-től 18 éveseknek rendeznek az életkori sajátosságoknak megfelelő, a legmagasabb művészeti minőséget megcélzó, maradandó élményt nyújtó előadást, 40, illetve 50 percben. Az előadások középpontjában a zene van, de kiemelt jelentőségű a tánc (a Magyar Táncművészeti Egyetemmel való együttműködésnek köszönhetően), továbbá megjelenik a színművészet, a cirkuszművészet, a filmművészet, kivetített képek által a képzőművészet, az építészet, de fontos szerepet kap az igényes műsorvezetés, a vizuális illusztráció, valamint az 5-től 10 évesek esetében az interaktivitás is (közös játék, ének). A speciális elvek szerint, rendkívül feszesen szerkesztett, minden évben új tematikát feldolgozó előadások átütő sikert arattak a zuglói gyerekek és nagyobb diákok körében, akik délelőtt, iskolaidőben, térítésmentesen látogathatják a sorozatot, függetlenül szociokulturális háttérüktől. Az évről évre megszerzett élmények egymásra épülnek és így alapvető változást hoznak a diákoknak a művészetekhez való viszonyulásában. A Zuglói Filharmónia így kíván hozzájárulni Kodály álmának megvalósulásához, lehetőséget adva valóban minden zuglói gyerekek és fiatalnak a művészetekkel való találkozásra és a magas művészeti értékekhez való közelkerülésre. Az előadás a program céljait és szerkesztési alapelveit mutatja be gazdag képanyaggal illusztrálva.

Gárdonyi–Nordhoff: Összhang és tonalitás – a hagyomány és a tapasztalat ötvözete

Szabó Adrienn

Kulcsszavak: zeneelmélet, tankönyv, tanárképzés, hagyomány

Absztrakt

Előadásomban Gárdonyi Zsolt–Hubert Nordhoff: *Összhang és tonalitás – A harmóniatörténet stílusjegyei* című könyvét szeretném röviden bemutatni, mely remek példája a magyar és a német zeneelmélet-oktatás jelentős múltira visszatekintő kapcsolatának. A könyvben felfedezhető különböző pedagógiai szemléletek és egyes kiemelkedő tanárszemélyiségek hatásának tükröződései is ezt a kettősséget mutatják. A kiadvány jelentőségét növeli, hogy – többek között – a 19. és 20. századi zene harmóniavilágát bemutató és analizáló fejezeteivel a zeneelmélettanár-képzés szempontjából hiánypótló mű az utóbbi évtizedek szakirodalmában.

Emellett szeretném felhívni a figyelmet arra az érdekességre is, hogy az *Összhang és tonalitás* c. könyv egy a Gárdonyi-család személyes és szakmai életében két generáció alatt bejárt útnak is fontos állomása. Gárdonyi Zsolt több évtizedes tanári pályájának tapasztalatait összegezve alkotta meg a magyar és német zeneelmélet-tanítás egyfajta szintézisét Hubert Nordhoff-fal közös könyvében, gazdagítva ezzel mind a magyar, mind a német szakirodalmat.

Szakirodalom

Gárdonyi–Nordhoff (2012): *Összhang és tonalitás – A harmóniatörténet stílusjegyei*. Rózsavölgyi és Társa, Budapest.

Komlós Katalin (2016): A magyar és német nyelvű harmóniatan történetének kapcsolódásai: Gárdonyi Zsolt–Hubert Nordhoff *Harmonik (Összhang és tonalitás)* könyvéről. In: Szabó Balázs (szerk.): *Nemzedékről nemzedékre*. Kálvin Kiadó, Budapest. 51-55.

Terray Boglárka (2016): *Összhang és tonalitás – A Gárdonyi–Nordhoff-traktátus fordítói szemmel és magyarországi felhasználása a gyakorlatban*. In: Szabó Balázs (szerk.): *Nemzedékről nemzedékre*. Kálvin Kiadó, Budapest. 57-61.

Forster, Walter v. (1966): *Heutige Praktiken im Harmonielehreunterricht an Musikhochschulen und Konservatorien*. In: Vogel, M. (szerk.): *Beiträge zur Musiktheorie des 19. Jahrhunderts*. Gustav Bosse Verlag, Regensburg. 257-279.

A zenei észlelés fejlesztése digitális oktatóprogrammal

Szabó Norbert

Kulcsszavak: Zenesziget, Zenei percepció, Digitális eszközök

Absztrakt

Más tantárgyakkal összehasonlítva az ének-zene oktatás digitalizációja lemaradásban van, miközben a digitális eszközök (zene)osztálytermi felhasználásának lehetőségeit vizsgáló első nemzetközi kutatások már az 1990-es években elkezdődtek (Tredway, (1994); Tseng, (1996); Ouren (1997); Mills és Murray, 2000; Kwami, 2001; Webster, (2002); Office for Standards in Education, 2004; Folkestad és mtsai., 1998; Airy és Parr, 2001; Buck, (2008)).

A gyermekek a digitális eszközöket elsősorban játékra, szórakozásra használják. Jogosan merült fel tehát az igény arra, hogy az IKT eszközöket az oktatásban úgy alkalmazzák, hogy a tanulók számára jól ismert barátságos, játékos környezetbe oktatási tartalmakat ágyazzanak. Ez lett az edutainment (educatio+entertrainment, oktatás+szórakoztatás). Az edutainment programok használata az alapfokú hangszeroktatás mellett, elsősorban a szolfézs-, zeneelmélet- és ének-zene oktatásában lehetnek gyümölcsözőek, hiszen az IKT eszközök motivációs potenciálja jelentős (Condie és Mundro, 2007).

A lehetőségek áttekintése alapján azt találtuk, hogy az alsó tagozatosok számára jelenleg nincs olyan komplex, ének-zene oktatást támogató oktatóprogram, amely az általános iskolai oktatásban alkalmas eszköz lenne. Ezért szükségesnek láttunk létrehozni egy olyan táblagépen és PC-n futó alkalmazást, amely a jelenlegi helyzetben hiánypótló lehet. A Zenesziget alkalmazás koncepciója kidolgozott, az egyes témakörök és a hozzájuk kapcsolódó feladatbankokat folyamatosan bővítjük. Jelenleg ingyenesen DEMÓ (tesztelési) verzióban érhető el a Google Play Áruházban:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=uszeged.musicapp>

A program elsődleges célja – a szórakoztatás mellett - a zenei észlelés fejlesztése. A zenei észlelés, a zenei hangmintázatok feldolgozásának fejlettsége valamennyi összetettebb zenei képesség alapját jelenti. A zenei képességek reálisabb, pozitívabb megítélését segítheti elő a zenei észleléshez köthető készségek fejlesztése. Úgy gondoljuk, hogy egy, az alsótagozatos tanulók számára fejlesztett játékos zenei oktatóprogram eredményesen hozzájárulhat a zenei percepció fejlődéséhez, a zenei hangmintázatok eredményesebb feldolgozásához, ezzel együtt a zenei befogadó kompetenciák fejlődéséhez és a készségek létezésének tudatosulásához, valamint a motiváció és tantárgyi attitűd javulásához.

Előadásunkban a Zenesziget applikációról és az eddig szerzett tapasztalatainkról szeretnénk beszámolni.

Szakirodalom

Airy, S. és Parr, J. M. (2001) MIDI, music and me: students' perspectives on composing with MIDI. *Music Education Research*, **3**. 1. sz. 41–49.

Folkestad, G., Hargreaves, D. J. & Lindström, B. (1998) Compositional strategies in computer based music-making. *British Journal of Music Education*, **15**. 1. sz. 83–97.

Condie R., Munro R. (2007): The impact of ICT in schools – a Landscape Review. Becta Research.

Kwami, R. M. (2001): Music education in a new millennium, in: A. Loveless & V. Ellis (szerk.) *ICT, pedagogy and the curriculum*. Abingdon and New York, RoutledgeFalmer. 216–228.

Office for Standards in Education (2004) 2004 report: *ICT in schools—the impact of government initiatives*. (HMI 2189) Manchester, Ofsted.

Ouren, R. (1997): *The influence of the Vivace accompaniment technology on selected middle school instrumental students*. Retrieved from Dissertation Abstracts International database, 58(07A), 2456.

Tredway, C. (1994): *A curriculum for the study of audio, video, computer and electronic music technology for undergraduate music education majors based on a survey among members of the Florida Music Educators Association*. Disszertáció. University of Southern Mississippi, 1994. Dissertation Abstracts International, 55, 3483.

Tseng, S. (1996). *Solo accompaniments in instrumental music education: The impact of the computer-controlled vivace on flute student practice*. Disszertáció. University of Illinois at Urbana-Champaign, United States — Illinois. Retrieved March 25, 2006, from Dissertations & Theses: Full Text database. (Publication No. AAT 9625203).

Webster, P. (2002). Computer-based technology and music teaching and learning. In R. Colwell & C. Richardson (szerk.) & H. Froehlich (Part III Ed.), *The New Handbook of Research on Music Teaching and Learning*. New York: Oxford University Press. 416-39.

Overview of the Orff Concept - the Orff concept in Hungarian public education

Szalai Tamás

Kulcsszavak: alternative music pedagogy, integrity, music lessons

Absztrakt

The basic pillars of Hungarian music education are based on the principles of the Kodály concept which is part of the National Core Curriculum. The music pedagogical trends dealing with the music education of children show fundamental differences in their basics and methodological considerations. Other music pedagogical concepts from the twentieth century, which are more widely used in Western European countries, are used only in a few home institutions at both curricular and extracurricular levels such as Orff-Schulwerk (Andorka, 2013). The Kodály concept approaches the musical education of children on a vocal basis, while the Orff concept places greater emphasis on improvisation and rhythm, as well as music-related movements (Comeau, 1995). The Kodály concept and the Orff concept have been combined in Hungary, but music pedagogy does not pay much attention to this process. The combined or mixed use of the two music pedagogical trends has an innovative potential to stimulate the effectiveness of vocal music education (Turpin, 1986; Scott, 2008). In our research, the population was made up of teachers whose classes include the methodological elements of the Orff concept and instruments of the Orff instrumentarium. Qualitative methods have been used in our research. The data collection was made using semi-structured and depth interviews. Future goals of the research include further in-depth and wide-ranging investigations in the light of the Orff concept in Hungary. During the examination of the Orff concept, we came to the conclusion that it is not a widespread alternative music pedagogical in Hungary, only a few pedagogues dealing with this method. On the one hand, teacher training is difficult on both Hungarian and European level, and the other hand the financing of Orff instruments also causes problems for educational institutions in many cases.

Szakirodalom

Andorka, P. (2013): Az Orff-koncepció bemutatása. Thesis. 2016. 05. 14-i megtekintés, http://www.andorkapeter.hu/letoltes/andorka_peter_szakdolgozat.pdf

Comeau, G. (1995): *Comparing Dalcroze, Orff and Kodaly: Choosing your approach to teaching music*. Centre Franco-Ontarien de Ressources Pédagogiques.

Scott, S. (2008): Kodaly? Orff?. *Early Years Music Methods*. 65. 365. [on-line] http://carrielliott.weebly.com/uploads/3/0/3/4/3034331/kodaly_and_orff_comparison.pdf (2016.10.16.)

Turpin, D. (1986): Kodály, Dalcroze, Orff, and Suzuki: Application in the Secondary Schools. *Music Educators Journal*, 72. 6. sz. 56-59.

Öt reformpedagógus zenetanítási koncepciójának összehasonlító elemzése

Székely Csilla Imola

Kulcsszavak: reformpedagógia, összehasonlító elemzés, komplex művészetpedagógia

Absztrakt

Tanulmányom célja a 20. század elején Európában, valamint az Egyesült Államokban kibontakozó reformpedagógiai irányzatok (ld. Pukánszky-Németh, 1996) metodológiai-módszertani elemei közül kiemelni azokat a zenei neveléssel kapcsolatos összetevőket, amelyek sajátos módon járulnak hozzá a gyerekek személyiségfejlődéséhez. A nemzetközi alternatív tanítási gyakorlat különböző iskoláit, a különböző művészetpedagógiai eljárásokat, újításokat vetjük össze, kiemelve azokat az elemeket, amelyekben megjelenik a zene, és amelyekben hasonlóságot mutatnak. Bemutatásukat kulcsszavak köré rendezem, amelyek átláthatóan rendszerezik és összefoglalják az egyes zenepedagógiai koncepciókat, azaz a zene általi képességfejlesztést.

Összehasonlító elemzésemben öt neves zenepedagógus módszereinek összevetésére vállalkozom, olyan reformpedagógusokéra, akik különös hangsúlyt fektettek a zenei nevelésre. Megemlítem Carl Orff, Kodály Zoltán, Maria Montessori, Rudolf Steiner, valamint Kokas Klára nevelési koncepciójának közös reformpedagógiai elemeit, majd differenciálom az azok között fennálló tanbeli, elvi eltéréseket. Ezeket elvek, fogalmak, művészetpedagógiai komponensek köré csoportosítva rendszerezem, hogy ebből az összefoglalásból kirajzolódna az egyes nevelési koncepciók zenepedagógiai kontúrjai.

E zenepedagógiai elemek különböző szerepekben, más-más célokkal jelentek meg a reformpedagógusok gyakorlatában: interdiszciplinaritás, képzelet, figyelem, spontán önkifejezés, szabad, kreatív önkifejezés, magyar népdalkincs, ének, tánc, élményközpontúság, improvizáció, transzferhatás, komplex művészetpedagógia, azaz különböző művészeti ágak összekapcsolása, képesség- és személyiségfejlesztés. Mindezek azonban más-más szerepet kapnak az egyes koncepciókban, más-más céllal kerültek bele a foglalkozásokba, másként alkalmazzák azokat. Kutatási kérdésünk tehát így fogalmazható meg: hogyan gondolkodnak a zenéről és a zene általi személyiségfejlesztésről a reformpedagógiai irányzatok képviselői? Miért fontos a zene és zenetanulás illetve zenehallgatás a különböző alternatív iskolák gyakorlatában? Milyen szerepet szánunk az egyes zenepedagógusok a zenei és a komplex művészetpedagógiai nevelésnek?

Szakirodalom

Carlgren, Frans (1999): *Szabadságra nevelés. Rudolf Steiner pedagógiája*. Pedagógus Továbbképzési Módszertani és Információs Központ, Pilisborosjenő.

Csíkszentmihályi Mihály (2001): *Flow. Az áramlat. A tökéletes élmény pszichológiája*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 2017. 03. 20-i megtekintés, [on-line] http://osono.ro/uploaded/files/file_954a04a7eb.pdf

Daragó Rita Laura (2012): *Életreform és zenepedagógia. A 20. század alternatív zeneoktatási módszereinek életreform-vonatkozásai*. *Parlando*, 2017/1. 2017. 08. 12-i megtekintés, [on-line] http://www.parlando.hu/2017/2017-1/Darago-EPA00011_Iskolakultura_2012_05_003-010.pdf

Daragó Rita Laura (2016): *Az improvizáció szerepe és gyakorlata az alternatív zenepedagógiai*

koncepciókban. *Parlando*, 2016/1. 2017. 08. 13-i megtekintés, [on-line]
http://www.parlando.hu/2016/2016-1/Darago_Rita_Laura-Az-improviz%E1cio.pdf

Deszpot Gabriella (é.n.): Elvek, személyiség és módszertan szerepe a Kokas-pedagógiában. 2017. 08. 14-i megtekintés, [on-line]
<http://kokas.hu/index.php/kokasklararol/ismertetok?id=44>

Deszpot Gabriella (2009): Zenei átváltozás. Kokas Klára komplex művészeti programja, mint pedagógia és terápia. *Parlando*, 2009/2-3. 2017. 08. 13-i megtekintés, [on-line]
<http://www.parlando.hu/2009-6-02-03-Kokas-Klara-1.htm>

Deszpot G. (szerk., 2012): *Kokas Klára és alapítványának bemutatása*. Kokas Klára Agape Zene-Életöröm Alapítvány, Budapest.

Deszpot Gabriella (szerk., 2014a): „Fülünkbe cseng...”. Sorozat Dr. Kokas Klára kevésbé ismert írásaiból. Kokas Klára: Bűvös mikroszkóp - Maria Montessori és a zenefigyelem. *Parlando*, 2014/5. 2017. 08. 09-i megtekintés, [on-line] <http://www.parlando.hu/2014/2014-5/Deszpot7.pdf>

Deszpot Gabriella (2014b): *Mozgás és zeneolvasás Kokas-pedagógiával*. Kutatói beszámoló. Zeneakadémia, Kodály Intézet, Budapest.

Deszpot Gabriella (2017): Zenei átváltozás. *Parlando*, 2017. 03. 19-i megtekintés,
<http://www.parlando.hu/2009-6-02-03-Kokas-Klara-1.htm>

Fazekas Alexandra (2015): *Alternatív pedagógiai irányzatok a XX. században*. MA szakdolgozat, kézirat. 2017. 08. 10-i megtekintés, <http://midra.uni-miskolc.hu/document/21169/15326.pdf>

Fehér Anikó (2009): „Nem vagyok vérbeli vitorlás, mert sosem akartam senkit megelőzni...” – Kokas Klára 80 éves. *Parlando*, 2009. 2017. 01. 20-i megtekintés, [on-line]
<http://www.parlando.hu/2009-3-07.htm>

Gábor Adrienn (2011): Érzelmi nevelés zenével és játékkal. In: *Magiszter*, 2011. tavasz. [on-line] 03. 24-i megtekintés, <http://rmpsz.ro/uploaded/tiny/files/magiszter/2011/tavasz/09.pdf>

Janurik Márta (2008): A zenei képességek szerepe az olvasás elsajátításában. In: *Magyar Pedagógia* **108**. 4. sz. 289–317.

Janurik Márta, Pethő Villó (2009): Flow élmény az énekórán: a többségi és a Waldorf-iskolák összehasonlító elemzése. *Magyar pedagógia*, 2009. 3. sz. 193-226. 2017. 03. 24-i megtekintés, [on-line]
http://www.magyarpedagogia.hu/document/Janurik_MP1093.pdf

Kenesei Éva (Kis Jenőné Kenesei Éva, 1994): *Alternatív lehetőségek a zenepedagógiában*. Tárogató, Budapest.

Kenesei Éva (2013): Zenei képzésünkről nemzetközi kitekintésben. *Gyermeknevelés*, 2013/2. 18-26. 2017. 03. 19-i megtekintés, [on-line]
http://gyermekneveles.tok.elte.hu/2_szam/Kenesei_Eva.pdf

Kodály Intézet – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem honlapja. 2017. 03. 24-i megtekintés,
http://kodaly.hu/hu/kodaly_zoltan/koncepcio

Kokas Klára (1972): *Képességfejlesztés zenei neveléssel*. Zeneműkiadó, Budapest. In: Kokas–Lájer–Furka–Kocsis (2007).

Kokas Klára (1992): A zene felemeli kezeimet. Akadémiai Kiadó, Budapest. In: Kokas–Lájer–Furka–Kocsis (2007).

Kokas Klára (1998): Öröm, bűvös égi szikra. Akkord zenei Kiadó, Budapest. In: Kokas–Lájer–Furka–Kocsis (2007).

Kokas Klára (2002): A deszka galaktikája. *Parlando*, 2002/5. In: Kokas–Lájer–Furka–Kocsis (2007).

Kokas Klára – Lájer Józsefné – Furka Bea – Kocsis Melinda (szerk., 2007): *Öröm, bűvös égi szikra. Multimédiás DVD-rom tanításaimról*. Szerzői kiadás, Budapest.

Kokas Klára (2012): *Megfésültem a felbőket*. A Kokas Klára Agape Zene-Életöröm Alapítvány kiadása, Budapest.

Kokas Klára (2013): Zenében talált világ – Kokas Klára filmjeiből készült válogatás a szerző magyarázó szövegével. A Kokas Klára Agape Zene-Életöröm Alapítvány kiadása, Budapest. Szerk.: Kokas Klára, Vékony Katalin, Rieger Attila, Mihola Péter, Kuzskó Anett, Deszpot Gabriella.

Kokas Klára Agape Zene-Életöröm Alapítvány honlapja. [on-line] 2017. 03. 16-i megtekintés,
<http://kokas.hu/>

Montessori, Maria (1995): *A gyermek felfedezése*. Egyetemi nyomda, Budapest.

Pásztor Zsuzsa (2016): *Tanulmányok a Kokas-pedagógia köréből*. Kovács-Módszer Stúdió, Budapest.

Pethő Villő (2011): *Kodály Zoltán és követői zenepedagógiájának életreform elemei*. Disszertáció. kézirat. 2017. 03. 24-i megtekintés,
http://doktori.bibl.u-szeged.hu/1080/1/pethov_ertekezes.pdf

Pukánszky Béla (é.n.): *Kodály Zoltán zenepedagógiai munkásságának életreform motívumai*. 2017. 03. 24-i megtekintés, <http://www.pukanszky.hu/Kodaly.pdf>

Pukánszky Béla – Németh András (1996): *Neveléstörténet*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2017. 08. 10-i megtekintés, [on-line] <http://mek.oszk.hu/01800/01893/html/>

Pukánszky Béla (2005): Kodály Zoltán zenepedagógiája és az életreform. *Iskolakultúra*, 2005/2. 2017. 03. 24-i megtekintés, [on-line] Országos Széchenyi Könyvtár, http://epa.oszk.hu/00000/00011/00090/pdf/iskolakultura_EPA00011_2005_02_026-037.pdf

Steiner, Rudolf (2013): *Művészet és művészetmegismerés. Az érzéki-érzékefeletti megvalósulása a művészet által.* (Kilenc előadás). Genius kiadó, Budapest.

Szőnyi Erzsébet (2014): Kodály Zoltán tanári egyénisége, nevelési koncepciójának hazai és nemzetközi elterjedése. *Debreceni Szemle*, 2014. 2017. 03. 24-i megtekintés, [on-line] http://szemle.unideb.hu/wordpress/wp-content/uploads/bsk-pdf-manager/397_2014-08-19.PDF

Váradí Judit (2014): A zenei nevelés gyökerei. *Parlando*, 2014/2. 2017. 03. 24-i megtekintés, [on-line] <http://www.parlando.hu/2014/2014-2/VaradiJudit-Zeneineveles.pdf>

A családi miliők megjelenése az alapfokú művészeti iskolák diáktársadalmában

Szűcs Tímea

Kulcsszavak: alapfokú művészeti iskola, családi miliő, szocio-ökonómiai háttér, kulturális tőke

Absztrakt

Kutatásunk célja a 21. századi zenét tanuló gyermekek családi milióinak feltárása volt. Az alkalmazott társadalomtudományi módszerek segítségével megvizsgáltuk a szocio-ökonómiai státus, a szülők zenei biográfiája és a kultúrafogyasztási szokások jellemzőit. A felmérés során kvantitatív módszert alkalmaztunk, önkitöltős papír alapú kérdőívet formájában. A felmérésben több megyeszékhely nagy múltra visszatekintő alapfokú művészeti iskoláinak nyolcadik osztályos tanulóit (n=270 fő) és kontrollcsoportként több általános iskola szintén nyolcadik osztályos tanulóit kérdeztük meg (n=285 fő). A kontroll csoport esetén ügyeltünk arra, hogy csak zenét nem tanuló gyermekek válaszoljanak.

Feltételezzük, hogy a zenét tanuló diákok olyan magasabb kulturális tőkével és többségében zenei biográfiával rendelkező családok gyermekei, akik befektetésnek tekintik a különböző extrakurrikuláris tevékenységeket, ezzel is segítve a társadalmi hierarchiában való feljebb jutást vagy a meglévő státusuk megőrzését.

A hipotéziseink vizsgálata során SPSS-programot használtunk, módszerek terén pedig klaszteranalízist végeztünk.

Eredményeink azt mutatják, hogy valóban találunk különbségeket a zenét tanuló és nem tanuló gyermekek szocio-ökonómiai státusában. A társadalmi-, kulturális- és gazdasági tőke kapcsán sokkal vegyesebb képet kaptunk. A zenét tanuló gyermekek és baráti körük fogékonyabb a magas kultúra iránt, míg a gazdasági tőke kapcsán kiegyenlített a két csoport.

Szakirodalom:

Angelusz Róbert – Tardos Róbert (1991): *Hálózatok, stílusok, struktúrák*. ELTE–MKI, Budapest.

Bácskai Erika – Manchin Róbert – Sági Mária – Vitányi Iván (1972): *Ének-zenei iskolába jártak*. Budapest, Zeneműkiadó.

Becker, G. S. (1998): Preferenciák és értékek. In: Lengyel György – Szántó Zoltán (szerk.): *Tőkefajták: a társadalmi és kulturális erőforrások szociológiája*. Budapest, Aula Kiadó – Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem. 101–129.

Blaskó Zsuzsa (2002): Kulturális reprodukció vagy kulturális mobilitás In: *Szociológiai Szemle* 2. 3-27.

Bourdieu, P. (1999): Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In: Angelusz Róbert (szerk.) *A társadalmi rétegződés komponensei*. Budapest, Új Mandátum. 156-178.

Fényes Hajnalka – Pusztai Gabriella (2004): A kulturális és a társadalmi tőke kontextuális hatásai az iskolában. In: *Statisztikai Szemle*, 2004/6-7.

Hunyadi Zsuzsa (2005): *Kulturálódási és szabadidő eltöltési szokások, életmód csoportok*. Budapest, Magyar Művelődési Intézet.

Nagy Ádám (2013): Szabadidős tervek és tevékenységek In: Székely Levente (szerk.): *Magyar Ifjúság 2012 tanulmánykötet*. Budapest, Kutatópont. 211-229.

A zenei előadás vizuális megjelenése

Várad Judit

Kulcsszavak: gyermekrajzok, extrakurrikuláris esemény, koncertpedagógia

Absztrakt

A szakirodalom és a korábbi kutatások szerint gyermek- és ifjúkorban a klasszikus zenével való találkozások magas száma pozitív érzésekkel összekötve szoros összefüggésben áll a komolyzenei kompetencia kialakításával. Kutatások igazolták, hogy a családból hozott kulturális tőke és a művelődéshez való viszony szerepének összefüggését. Az inkorporált kulturális tőke azonban csak *az elsajátításra, képzésre ráfordított idővel érhető el, nem adható tovább, nem örökölhető.* Debrecenben az Egyetem Zeneművészeti Karán a Jövő Művészetéért Alapítvány szervezésében több mint másfél évtizede vállaltuk fel az ifjúsági ismeretterjesztő műsorok megrendezését. Küldetésünk szerint a művészeteket nem tanuló gyermekek, fiatalok ízlését formáljuk, hogy érdeklődő, igényes felnőtté váljanak. A Hang-Játék-Zene élménykoncertek célja a formális oktatás kiegészítése élőzenei előadással. A felállított hipotézisünk szerint az életkornak megfelelően összeállított klasszikus zenei hangverseny művészileg magas szintű előadása utat talál a gyermekekhez, a későbbiek során szívesen rajzolják le élményeiket. Az ifjúsági hangversenyekhez kapcsolódóan hagyományosan rajzversenyt hirdettünk, a pályamunkákból. A képek visszatükrözik a hangverseny, a zeneművek hangulatát, eseményeit, a gyermekekben létrejövő pozitív vagy esetlegesen negatív élményt az alkotó látásmódján átszűrve. Az elkészült alkotások megadott téma köré csoportosulva egy belső szűrőn keresztül ismét külső közléssé fordítódnak át. A különböző művészeti ágak összekapcsolása, képzőművészet és zene összefonódása a történelem során a különböző korszakokban természetes jelenség volt. A láthatatlan megjelenítésének vágya ősi törekvés. Habár a gyermekrajzok jelentőségére csak a 20. században figyeltek fel, az egyedfejlődés során mint egyféle pszichomotorikus tevékenység már korán megjelent. A gyermekrajzok elemzését a 20. századtól terápiás célok mellett a pszichiátria, pszichológia és a pedagógia is alkalmazza, azt vizsgálva, hogy a gyermekek hogyan fejezik ki önmagukat általa. Pedagógiai megközelítésben az alkotások elemzése nagy segítség a következő koncertek tematikájának összeállításában, láthatóvá válik mi az amit fontosnak tartottak, mi az ami foglalkoztatta őket a hangverseny után. Kutatásunknak nem volt célja a gyermekek rajzfejlettségi szintjének és a nemek közötti rajzolás színvonal különbségeinek vizsgálata.

A rajzok az élmények felidézésével és újraélésével azt ábrázolják, amit a gyermekek láttak, hallottak vagy amit éreztek a zenehallgatás közben. A rajzok elemzése során megállapítottuk, hogy a gyermekek más-más részletet jelenítettek meg az előadásból. Az elaborációs folyamat eredményeként a részletek koherens kidolgozásával betekintést nyerhettünk a gyermekek lelkében lezajló érzelmi folyamat képi megjelenésébe, pszichodinamikus történésekbe. *A pályamunkák számára egy hónapos kiállítást biztosítunk, amely kiváló alkalom arra, hogy szélesebb körben megismertessük hangversenyünket, felkeltsük az érdeklődést a különböző hangszerek és a zenetanulás iránt ezzel is hozzájárulva egy érzelmileg gazdag, empátikus generáció neveléséhez.*

Szakirodalom:

Bettelheim, B. (1985): *A mese bővölete és a bontakozó gyermeki lélek*. Corvina Kiadó Kft., Budapest.

Bourdieu, P. (1978): The reproduction of social inequality. Gondolat, Budapest.

Broh, B. A. (2002): Linking extracurricular programming to academic achievement: Who benefits and why? *Sociology of Education*. 75/1. 69-95.

Gerő Zs. (2007): *A gyermekrajzok esztétikuma*. Flaccus Kiadó, Budapest.

Guth, P. (2006): *The Importance of Music Education*. 2017. 03. 20-i megtekintés, <http://education.more4kids.info/23/the-importance-of-music-education/>

Harris, C. E. (1996): Technology, Rationalities, and Experience in School Music Policy. *Arts Education Policy Review*, 97. 6. 23-32.

Hodges, D. A. (2000): Implications of Music and Brain Research. *Music Educators Journal*, 87. 2. sz. 17–22. 2017. 03. 30-i megtekintés, [on-line] <http://www.jstor.org/stable/3399643>

Kokas K. (1972): *Képességfejlesztés zenei neveléssel*. Zeneműkiadó, Budapest.

Malchiodi, Cathy A. (1998): *A gyermekrajzok megértése*. Animula, Budapest.

Mende, A., Neuwöhner, U. (2006): Wer hört heute klassische Musik? – Musiksozialisation, E-Musik-Nutzung und E-Musik-Kompetenz. *Das Orchester Magazin*. Mainz. Schott. 54/12. 10-14.

Pusztai G. (2009): *A társadalmi tőke és az iskola*. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest.

Roulston, K.(2006): Qualitative Investigation of Young Children's Music Preferences *International Journal of Education & the Arts*, 7. 9-12.

Schmidt, P. (2012): What We Hear is Meaning too. *Philosophy of Music Education Review*, 20. 1. 3-24.

Simon T. (2013): A zene és a képzőművészet közös nyelve. In: *Parlando. Zenepedagógiai folyóirat*. 2013. 2. sz.

Tihanyiné Vályi Zs. (2013): *Amiről a gyermekrajzok beszélnek*. Szegedi Egyetemi Kiadó, Szeged.

Váradi J. (2017): Extrakurrikuláris lehetőségek a zenei nevelésben. In: Váradi J., Szűcs T. (szerk.): *Zenepedagógiai konferencia a felsőfokú tanárképzés 50 éves évfordulója alkalmából*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.

Vass Z. (2011): *A képi kifejezéspszichológia alapkérdései*. L'Harmattan Kiadó, Budapest.

Vass Z. (2013): *A rajzvizsgálat pszichodiagnosztikai alapjai*. Flaccus Kiadó, Budapest.

Music teacher education in Slovakia

PaedDr. Maria Strenacikova, PhD.

Key words: Music, teacher, conservatory, Primary Art School, University

Abstract

The education of music teachers in Slovakia depends on the type of school a teacher will work. Teachers of artistic classes in general education at elementary and secondary schools graduate at the Faculty of Education; music teachers for primary art schools graduate at conservatories, and teachers of theoretical and practical music classes at conservatories must graduate with university studies focusing on performing arts or musicology.

Teachers for primary education in primary school (pupils in grades 1. through 4.) study the Pre-school and Elementary Pedagogy (Bachelors) and then Teaching for primary education (Masters). During the training, they take several courses focusing on music, but these form only a small part of their studies.

Teachers for general lower secondary education (pupils in grades 5. through 9.) must complete the program Teaching of artistic-educational and educational subjects (both Bc. and Mgr. level) at Faculties of Education. They usually prepare themselves to teach two subjects: music art, and another subject (this may be Visual art, Slovak language and literature, English language, Mathematics etc. – depending on the University programs). However, in rare occasions, they can focus only on Music education. Music courses at this level are the core courses and students dedicate time to both theoretical, and also practical music courses. Besides they have to pass several courses focusing on pedagogy, psychology, didactics etc.

Students preparing to teach specialized music classes at the Conservatory (higher secondary and tertiary level, pupils between the ages of 15 and 20 y.o.) must study at the artistic universities and colleges or at universities providing programs in musicology or music theory. The graduates receive the title Bc. after 3 years, and Mgr. art. after 2 more years. Students attend courses focused mainly on performing arts (playing instruments, singing, conducting etc.) and theoretical music subjects. In order to become qualified teachers, students complete additional pedagogical studies: within 2 years, they attend courses of pedagogical and psychological focus and specialized subjects in the field of didactics and methodology.

Teachers for educating children in Music departments of Primary Art Schools (i.e. specialized schools for pupils from preschool age to adulthood) are usually graduates of 6-year studies at conservatories.

Bibliography:

Hudobná výchova – nižšie stredné vzdelávanie. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. 2014.
http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/hudobna-vychova_nsv_2014.pdf

Inovovaný štátny vzdelávací program pre ZŠ. Hudobná výchova – primárne vzdelávanie. 2014. Bratislava: Štátny pedagogický ústav, http://www.statpedu.sk/archiv/SVP/inovovany-statny-vzdelavaci-program/1-stupen-zs/hudobnavychova_pv_2014.pdf

Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským. 2015.
http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/rup_zs_pre-z-s-vyu_ovac_m-jazykom-slovensk_m.pdf

Rámcový učebný plán pre gymnáziá s vyučovacím jazykom slovenským. 2015.
http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/rup_g_4_r_s_vyuc_jaz_slov.pdf

Rámcové učebné plány Štátneho vzdelávacieho programu základnej umeleckej školy. 2016.
http://www.statpedu.sk/files/articles/nove_dokumenty/statny-vzdelavaci-program/ramcove_ucebne_plany_pre_zakladne_umelecke_skoly_januar_2016.pdf

Štátny vzdelávací program Konzervatória v SR. 2008. Bratislava: Štátny pedagogický ústav.
<http://www9.siov.sk/statny-vzdelavaci-program-pre-konzervatoria/28908s>

Študijný program na akademický rok 2015/2016. Banská Bystrica: Akadémia umení v Banskej Bystrici,
<https://fmu.aku.sk/images/stories/dokumenty/osp/studijny-program-interpretacne-umenie-bakalarske-magisterske-doktorandske.pdf>

Umenie a kultúra – gymnázium so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom. 2016.
http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/umenie_a_kultura_g_4_5_r.pdf

Váradi Judit, Maria Strenacikova (2017): The Perspectives of Music Education in Slovakia in: *Hungarian Educational Research Journal (HERJ)* 7:(3) pp. 19-28. (2017)

Előadók/Peresenters:

Bandi Szabolcs	Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézet
Bíró István Ferenc	Debreceni Egyetem, Nyíregyházi Egyetem
Dragony Gábor	Debreceni Egyetem, Nyíregyházi Egyetem
Duffek Mihály	Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar
Enyedi Ágnes	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
Gergely-Gál Ágnes	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
Gocsál Ákos	Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézet
Gombás Judit	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
Hausmann Kóródy Alice	Partumi Keresztény Egyetem
Hegedűsné Tóth Zsuzsanna	ELTE TÓK, LFZE
Héjja Bella Emerencia	Debreceni Egyetem
Jánosi András	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, MMA
Janurik Márta	SZTE Zeneművészeti Kar, MTA SZTE Ének- Zene Szakmódszertani Kutatócsoport
Józsa Krisztián	SZTE Neveléstudományi Intézet MTA SZTE Ének-Zene Szakmódszertani Kutatócsoport
Kelemen Judit	Eszterházy Károly Egyetem Sárospataki Comenius Campus
Körmendy Zsolt	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
Lehotka Ildikó	Lukin László AMI, Debreceni Egyetem
Molnár Ágnes	Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium
Mucsi Gergő	SZTE Zeneművészeti Kar, MTA-SZTE Ének- Zene Szakmódszertani Kutatócsoport
Nagy Enikő Márta	SZTE Zeneművészeti Kar
Nagy Sándor Imre	PTE BTK Pszichológia Doktori Iskola
Pethő Villó	SZTE Zeneművészeti Kar, MTA-SZTE Ének- Zene Szakmódszertani Kutatócsoport

Pintér Tünde Kornélia	SZTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola
Polyák Zsuzsanna	ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola, LFZE Kodály Intézete
Révész György	PTE BTK Pszichológia Doktori Iskola
Rimán Barbara	Nyíregyházi Egyetem
Solymosi Tari Emőke	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, MMA
Strenáčiková, Mária	Faculty of Music Arts at the Academy of Arts in Banska Bystrica, Slovakia
Surján Noémi	SZTE Zeneművészeti Kar, MTA-SZTE Ének- Zene Szakmódszertani Kutatócsoport
Szabó Adrienn	Eszterházy Károly Egyetem, NTDI, Eger
Szabó Norbert	SZTE Vántus István Gyakorló Zeneművészeti Szakgimnázium, SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola
Szalai Tamás	Debreceni Egyetem
Székely Csilla Imola	Debreceni Egyetem
Szűcs Tímea	Debreceni Egyetem
Váradí Judit	Debreceni Egyetem
Vas Bence	Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézet

